

06:25

Else Christensen
Kathrine Vitus Andersen

LIVSVILKÅR FOR BØRN MED FAMILIE PÅ DANSKE ASYLCENTRE

06:25

LIVSVILKÅR FOR BØRN
MED FAMILIE PÅ
DANSKE ASYLCENTRE

Else Christensen
Kathrine Vitus Andersen

KØBENHAVN 2006
SOCIALFORSKNINGSINSTITUTTET

LIVSVILKÅR FOR BØRN MED FAMILIE PÅ DANSKE ASYLCENTRE

Afdelingsleder: Ivan Thaulow

Afdelingen for børn, integration og ligestilling

Undersøgelsens følgegruppe:

Socialkonsulent Karen Louise Christiansen, Dansk Røde Kors Asylafdeling

Kontorchef Annedorte Elklit, Udlændingesservice

Kontorchef Oluf Børgberg, Ministeriet for flytninge Indvandrere og Integration

Sekretariatschef Henrik Ravn, Dansk Røde Kors Asylafdeling

Fuldmægtig Anne Sandbeck, Socialministeriet

ISSN: 1396-1810

ISBN: 87-7487-827-1

Layout: Hedda Bank

Tryk: BookPartnerMedia A/S

Foto: Dansk Røde Kors asylafdeling, Ulrik Jantzen

© 2006 Socialforskningsinstituttet

Socialforskningsinstituttet

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

Tlf. 33 48 08 00

sfi@sfi.dk

www.sfi.dk

Socialforskningsinstituttets publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver Socialforskningsinstituttets publikationer, bedes sendt til instituttet.

INDHOLD

	FORORD	6
	RESUMÉ	9
	Mange nye mennesker	9
	Begrænsede pladsforhold	10
	Almene fysiske og psykiske sundhedsforhold	11
	Indsats over for større psykiske vanskeligheder	11
	Særlige vanskeligheder belyst via journaler	12
	Sociale ændringer i familien	12
	Undervisning	13
	Pasnings- og fritidstilbud	13
	Planlagte nye tiltag	14
1	INDLEDNING OG METODE	15
	Forhold som ønskes belyst	16
	Den anvendte metode	17
	Besøg på asylcentre	21
	Følgegruppe	21
2	BØRN PÅ ASYLCENTRE	23
	Antal børn på asylcentre	23

	Børnenes alder	24
	Nationalitet	24
	Fase i asylprocessen	25
	Opholdstid	26
	Antal flytninger mellem asylcentre	26
	Bopæl før ophold på dansk asylcenter	28
	Sammenfatning	28
3	BOLIGFORHOLD	31
	Familiernes størrelse	31
	Plads pr. familie	32
	Køkkenforhold	33
	Toilet og badeforhold	34
	Sammenfatning	35
4	BØRNEENES FYSISKE OG PSYKISKE SUNDHEDSFORHOLD	37
	Fysiske og psykiske sundhedsforhold belyst med udgangspunkt i oplysninger fra asylcentre	39
	Fysiske og psykiske sundhedsforhold belyst via data fra Udlændingesservice	44
	Fysiske og psykiske sundhedsforhold belyst via oplysninger fra journaler	47
	Sammenfatning	51
5	SOCIALE RELATIONER OG SOCIALE FORANDRINGER	53
	Forældre	53
	Søskende	54
	Slægten	56
6	BØRNEENES UNDERVISNING	57
	Rammerne for undervisningen	57
	Undervisningstilbud på de enkelte centre	62
	Børnenes deltagelse i undervisningen	67
	Sammenfatning	70

7	BØRNEBENES DAGLIGLIV OG FRITIDSAKTIVITETER	71
	De faste pasningstilbud og tilbud om fritidsaktiviteter	72
	Legestue	72
	Børnenes deltagelse i legestuetilbud	74
	Fritidsaktiviteter på og uden for centrene	75
	Fritidsliv uden voksenopsyn	77
	Sammenfatning	78
	 BILAG 1	 79
	Livsvilkårene for børn på asylcentre (Socialforskningsinstituttet us. 1972)	79
	 BILAG 2	 87
	Indkvarterede børn i centersystemet	87
	 BILAG 3	 91
	Indkvartering af familier	91
	 BILAG 4	 101
	Udgifter til asylansøgere sundhedsbehandling	101
	 BILAG 5	 103
	Skemaer til kapitel 6	103
	 BILAG 6	 107
	Skemaer til kapitel 7	107
	 REFERENCER	 113
	 SFI-UDGIVELSER SIDEN 2005	 117

FORORD

Socialministeriet har bedt Socialforskningsinstituttet om at udarbejde en mindre undersøgelse af livsvilkårene for børn, der sammen med deres forældre bor på danske asylcentre. Undersøgelsen vil senere blive fulgt af en tilsvarende undersøgelse af livsvilkårene for de uledsagede flygtningebørn.

Børn, der bor på asylcenter, har på en række punkter anderledes livsvilkår end børn, der bor uden for et center. Det er et specielt liv at være asylansøger, og der kan næppe være tvivl om, at mange børn af asylansøgende forældre kan have en til tider belastende livssituation. Nogle af disse belastninger vil man kunne gøre noget ved, mens der andre gange er tale om vilkår knyttet til det at søge asyl i et fremmed land med den usikkerhed og de vanskeligheder, det giver.

Denne rapport ser på livsvilkårene med hensyn til, hvor mange børn der bor på danske asylcentre, hvilke centre børnene bor på, og hvor lang tid børnene bor i centrene. Desuden beskrives børnenes og familiernes boligforhold, børnenes fysiske og psykiske sundhedsforhold, de sociale relationer i familierne, børnenes undervisning og børnenes dagliglivsaktiviteter, herunder fritidsliv. Tilsammen gives der et billede af rammerne for børnenes dagligdag og de livsvilkår, børnene lever under.

Rapporten inddrager kvantitative data i form af eksisterende statistiske data og kvalitative data i form af informationer fra anonyme jour-

nalere for 20 børn og deres familier. Udlændingesservice har leveret de anvendte statistiske data og har udtrukket de børn/familier, som der skulle anvendes data på fra journalerne. Asylcentrene har anonymiseret journalerne og derefter afleveret materialet til Socialforskningsinstituttet. Både Udlændingesservice og asylcentrene har været meget hjælpsomme og samarbejdsvillige. De skal have tak for deres beredvillighed, uden hvilken undersøgelsen ikke havde kunnet gennemføres på de kun tre måneder, der er anvendt.

Rapporten er udarbejdet under ledelse af programleder, mag.art. Else Christensen i samarbejde med forsker, ph.d. Kathrine Vitus Andersen. Lektor Dorthe Staunæs, Institut for Pædagogisk Psykologi, Danmarks Pædagogiske Universitet takkes for kommentarer og konstruktiv kritik til den afsluttende rapport. Rapporten er finansieret af Socialministeriet.

København, september 2006

Jørgen Søndergaard

RESUMÉ

Pr. 1. maj 2006 boede 529 børn i alderen 0-17 år¹ fra 243 familier på et dansk asylcenter sammen med deres forældre. Udlændingetjenesten oplyser, at der pr. 29. april 2006 i alt boede 2.149 personer på et dansk asylcenter. Det betyder, at cirka hver fjerde beboer var et barn i alderen 0-17 år.

Livsvilkårene for børn på asylcentre er på en række områder anderledes end livsvilkår for børn, der ikke bor på asylcentre. Selvom det at være barn af asylansøgende forældre er en særlig livssituation, ligesom det er en særlig livssituation at bo på et asylcenter. I rapporten søger vi at fremdrage en række af de forhold, der præger børnenes livsvilkår.

MANGE NYE MENNESKER

Børn på asylcentre lever et liv med mange ændringer af sammensætningen af mennesker, de er sammen med i dagliglivet. Tilværelsen er præget af, at mange familier flytter fra det ene asylcenter til det andet. Det sker i

---

1. Se bilag 2. I alt var der 622 asylansøgerbørn, heraf 37, der boede på børnecenter og 56 privat indkvarterede. Livsvilkårene for børn på børnecentre behandles i en efterfølgende rapport. Livsvilkårene for de privat indkvarterede vil ikke blive behandlet.

forbindelse med at asylsagsbehandlingen skrider frem, idet systemet er sådan indrettet, at hver ny fase i asylansøgningsprocessen kræver en flytning (fra modtagecenter til opholdscenter, eventuelt til nyt opholdscen-ter, eventuelt til omsorgscenter, eventuelt til udrejsecenter). Det sker også i forbindelse med, at der gennem de senere år er nedlagt en række opholdscentre (da der er langt færre asylansøgere end tidligere).

For børnene betyder de mange skift, at de har færre muligheder for at få varige venskaber med jævnaldrende børn og med andre voksne end deres forældre, end de ville have, hvis de ikke boede på et asylcenter. Det betyder blandt andet, at de større børn ikke i lige så høj grad som børn uden for asylcentret lærer retningslinjer for social praksis fra jævn-aldrende og følgelig, at de i højere grad vil være afhængige af deres for-ældre og søskende mht. at lære almindelige sociale regler og praksis.

BEGRÆNSEDE PLADSFORHOLD

Pladsmæssigt er børnene beskedent indkvarteret. Der er ikke faste regler for, hvor meget plads der skal være, men det fremgår af Sundhedsstyrel-sens vejledning om boligmæssige/hygiejniske forhold på asylcentre, at hver person har brug for minimum 5 m². Denne vejledning følges, kun enkelte personer har mindre plads. For et forældrepar med to børn bety-der det, at familien samlet vil blive indkvarteret på 20 m². De fleste fami-lier deler køkken med andre familier, og cirka halvdelen deler bad/toilet med mindst én anden familie.

Nogle familier i Center Brovst og Center Jelling har deres egen bolig med værelser, køkken og bad/toilet, i alt knap 30m². I alt drejer det sig om cirka 20 familier (tallet kan variere).

De begrænsede boligforhold betyder, at børnene (og familien) bor uden nogen særlig mulighed for privatliv, ligesom det betyder, at børnene i højere grad, end hvad der gælder for børn, der ikke lever på et asylcenter, følger tæt med i forældrenes liv.

ALMENE FYSISKE OG PSYKISKE SUNDHEDSFORHOLD

Børnenes fysiske og psykiske sundhedsforhold varetages efter retningslinjer i danske standarder på områderne. Børnene har adgang til sundhedsbetjening og forebyggende sundhedsordninger efter principperne i Lov om Forebyggende Sundhedsordninger.

De psykiske sundhedsforhold er opdelt i forhold af mere alment forebyggende karakter, der varetages af asylcentrene, og i forhold af mere belastende karakter, der varetages uden for asylcentrenes regi. Angående det arbejde, der foregår på asylcentrene, gælder det, at det på langt de fleste centre udføres efter nogle særlige principper, som er sammenfattet i STROF-modellen (jf. senere). De anvendes på asylcentre, hvor Dansk Røde Kors Asylafdeling står som operatør, og på Brovst Asylcenter. Principperne tager udgangspunkt i forhold, der gælder for børn på asylcentre, og udgør det pædagogiske redskab, der bruges til alt pædagogisk arbejde i legestue, skole og fritidsaktiviteter.

INDSATS OVER FOR STØRRE PSYKISKE VANSKELIGHEDER

Kommunerne har tilsynspligt over for børn på asylcentre efter § 6 i Lov om Social Service. Desuden skal de efter henvendelse fra asylcentrene indgå i en vurdering af, om et barn har brug for en særlig indsats efter principperne i Lov om Social Service. Det er vores indtryk, at asylcentrene etablerer kontakt med kommunerne, når det er relevant, og at samarbejdet langt overvejende fungerer. Hvis kommunen (i samarbejde med asylcentret) vurderer, at der er brug for en særlig indsats, skal Udlændingesservice søges om finansiering. Udlændingesservice oplyser,² at der frem til 30. juni 2005 (den seneste opgørelse) er kommet flere ansøgninger, og at der er givet færre afslag end tidligere. Der er ikke oplysninger, der kan belyse, om alle børn, der har brug for det, modtager hjælp efter principperne i Lov om Social Service fra instanser uden for asylcentrene. Det ville kræve brug af individuelle data, som ikke findes.

---

2. 1 *Opdateret analyse af udviklingen i udgifter til asylansøgnernes sundhedsbehandling i perioden 2001 til 1. halvår 2005.* Udarbejdet af Udlændingestyrelsen d. 18. oktober 2005.

SÆRLIGE VANSKELIGHEDER BELYST VIA JOURNALER

Børnenes særlige vanskeligheder illustreres af de 20 gennemlæste journaler. Vores indtryk er, at børnenes største problem er, at forældrene under opholdet får psykiske/psykiatriske eller legemligt smertefulde lidelser. 14 af de 20 børn/familier, hvis journaler vi har læst, har boet på et asylcenter i to år eller mere. I 13 af de 14 familier er der oplysninger om fysiske eller psykiske lidelser hos forældrene med brug af psykofarmaka og/eller smertestillende medicin. De voksne modtager behandling for deres lidelser, både fra asylcentret og fra læger, psykiatere og psykologer uden for centrene.

For børnene betyder forældrenes sygdom, at familier, der ved ankomsten blev karakteriseret som velfungerende, efter to, tre, fire eller fem års ophold er brudt sammen. Nogle børn får et voksent ansvar, fx for pasning af yngre søskende, og ser ud til stort set at kunne tackle dette, andre børn får forskellige psykiske problemer eller adfærdsproblemer og i en enkelt af de 13 familier er kommunen involveret i at finde en relevant indsats efter principperne i Lov om Social Service.

Journalerne er ikke repræsentative og kan derfor ikke dokumentere, at disse ting sker i alle familier. Men når det i 13 af 14 tilfældigt udvalgte familier findes, at forældrenes fysiske og/eller psykiske sundhedstilstand har ændret sig på en måde, som forringer deres evne til at tackle hverdagen, er det et forhold, man bør være opmærksom på.

SOCIALE ÆNDRINGER I FAMILIEN

De fleste asylansøgerbørn lever i familier med to voksne. Forældrene bliver ved med at leve sammen (der er ingen skilsmisser), om end der i de læste journaler er eksempel på, at en psykotisk forælder er nødt til at bo alene.

Børnenes sociale relationer bliver primært påvirket af forældrenes fysiske og psykiske lidelser, idet de kan medføre, at barnet får langt mindre omsorg fra sine forældre end tidligere. Der findes ikke tal for, hvor mange forældre der har fysiske eller psykiske lidelser.

UNDERVISNING

Børnene undervises i særlige skoler knyttet til asylcentre eller i særlige klasser for asylansøgerbørn på almindelige folkeskoler. I begge tilfælde er undervisningen tilrettelagt efter retningslinjerne for modtageundervisning for tosprogede børn i folkeskolerne. Det betyder, at børnene primært undervises i dansk, matematik og engelsk (det er forskelligt for de forskellige asylcentre, hvilke andre fag der undervises i).

Undervisningen tilrettelægges ud fra, hvad børnene allerede kan, dels hvor meget dansk de kan, dels den faglige kunnen. Børnene bliver undervist i færre timer end børn i en almindelig folkeskole og kan inden for rammerne af modtagelsesklasseundervisning ikke tage afgangseksamen.³

Næsten ingen børn har hidtil modtaget undervisning i modersmål. I juni 2006 var det kun børn på Center Jelling, der kunne få modersmålsundervisning i arabisk og serbokroatisk.

Asylcentrene oplyser, at børnene er glade for at gå i skole, og at der er et pænt fremmøde. De børn, der udebliver fra skolen, oplyses især at være de ældste børn.

Børnene kan ikke aflægge afgangsprøve og kan derfor heller ikke få noget afgangsbrev. Børnene undervises på dansk. For børn, hvis forældre har fået afslag på deres asylansøgning, og som derfor må forventes at komme tilbage til hjemlandet, vil det være et problem udelukkende at have modtaget undervisning på dansk. For en del børn vil det betyde, at de hverken er i stand til at læse eller skrive deres modersmål.

PASNINGS- OG FRITIDSTILBUD

Der er faste pasnings- og fritidstilbud for børn på asylcentre. Kun Center Fasan og Center Kongelunden tilbyder pasning af de 0-3-årige børn. På de øvrige centre er der legestue for de 3-6-årige 25 timer pr. uge med uddannet pædagogisk personale. For de 7-13-årige børn er der fritidstilbud og for de 14-17-årige klubtilbud. På opholdscentre i Brovst, Hanstholm og Jelling finder fritidstilbud og klubtilbud sted i samarbejde med kommune. På de øvrige centre finder tilbuddene sted på centrene,

---

3. Pr. 1. maj 2006 oplyser Udlændingetjenesten, at 22 asylansøgerbørn går i folkeskole.

---

samtidigt med at børnene efter aftale kan deltage i almindelige kommunale tilbud. Asylcentrene oplyser, at børnene i vid udstrækning bruger tilbuddene både på og uden for centrene.

PLANLAGTE NYE TILTAG

De beskrevne forhold udgør alle på forskellig vis en del af asylansøgerenes livsvilkår, sådan som situationen var i juni 2006. I løbet af efteråret 2006 må det forventes, at nogle af disse livsvilkår vil forandres. Af den implementeringsplan, der er udarbejdet efter tilførslen af 37,6 mio. kr. til styrkelse af indkvarteringsområdet, kan man se, at alle operatører påtænker at bedre boligforholdene. Der lægges især vægt på den bygningsmæssige indretning, hvor det prioriteres, at børnefamilier får to værelser, så vidt muligt med selvstændige bade-/toiletforhold.

Der lægges også vægt på modersmålsundervisningen, nu hvor det lovgivningsmæssigt er bestemt, at der skal være et generelt tilbud om modersmålsundervisning. I praksis må det selvfølgelig blive svært, da det vil være skiftende, hvilke børn med hvilke modersmål der bor på de forskellige centre. Men man vil både ansætte nye modersmålslærere og arbejde med PC-baserede undervisningsprogrammer.

Desuden vil man lave bedre og mere udvidede fritidstilbud med større kontakt til lokalområdets tilbud. I den forbindelse tales der både om nye aktiviteter, om nyindretninger af områder på asylcentrene og om nye sociale aktiviteter for forældre og børn.

Endeligt tales der om individuelt tilpassede undervisningstilbud og om, at der skal arbejdes med at få flere elever overført til den almindelige folkeskole.

INDLEDNING OG METODE

Socialministeriet bad i foråret 2006 Socialforskningsinstituttet om at gennemføre en deskriptiv undersøgelse af livsvilkårene for børn på danske asylcentre.⁴

Da tidsfristen var kort, blev det aftalt, at opgaven kunne deles i to. Den første del undersøger livsvilkårene for børn, der bor på et asylcenter sammen med deres forældre. Denne del præsenteres i det foreliggende papir. Dernæst følger en undersøgelse af livsvilkårene for uledsagede flygtningebørn. Den del vil foreligge inden udgangen af december 2006. Begge delundersøgelser skal omhandle livsvilkårene for børn på asylcentre uanset børnenes alder og nationale tilhørsforhold. Undersøgelserne gennemføres på basis af materiale, der stilles til rådighed af Udlændingesservice og af asylcentre.

Undersøgelsen blev påbegyndt midt i maj 2006, og manuskriptet til undersøgelsens første del var klar til at blive gennemlæst, kommenteret⁵ og rettet midt i august.

---

4. Der er i øjeblikket ni asylcentre i Danmark: Center Sandholm, Center Avnstrup, Center Jelling, Center Thyregod, Center Fasan, Center Kongelunden, Brovst Asylcenter og Hanstholm Asylcenter modtager voksne asylansøgere samt børnefamilier. Center Gribskov modtager uledsagede flygtningebørn.

5. Af eksterne referece, af kolleger på SFJ og af undersøgelsens følgegruppe.

Planlagte vilkårsforbedringer

I perioden fra maj til august 2006 er der sket en række ændringer af forholdene for asylansøgerbørn. Der er bevilliget 37,6 mio. kr. til vilkårsforbedringer i indkvarteringsystemet. De forskellige asylcentre (drevet af henholdsvis Dansk Røde Kors Asylafdeling, Brøbst kommune og Hanstholm kommune) har hver især redegjort for deres planer for at forbedre forholdene. På baggrund af disse planer er der opstillet en implementeringsplan⁶ omhandlende bokvalitet, modersmålsundervisning, udvidet SFO-tilbud, individuelt tilpassede undervisningstilbud, sociale aktiviteter for børn og sociale aktiviteter for børn og voksne. Desuden er det besluttet, at modersmålsundervisning fra 1. september 2006 så vidt muligt skal tilbydes.

Det betyder, at dele af, hvad der er beskrevet i rapporten, vil være under ændring i efteråret 2006. Undervejs i rapporten vil vi beskrive forholdene, som de var indtil 1. juli 2006, og nævne, hvor det er besluttet, der skal ske ændringer. Vi vil inden for de givne tidsrammer ikke være i stand til at omtale eller påvise resultater af ændringerne.

FORHOLD SOM ØNSKES BELYST

De forhold, undersøgelsen skal belyse, er børnenes livsvilkår på asylcentrene. I den aftalte projektbeskrivelse⁷ er det præciseret, at de forhold, der specifikt ønskes belyst, er:

- Boligforhold
- Undervisning
- Dagliglivsaktiviteter, herunder fritidsaktiviteter
- Fysiske og psykiske sundhedsforhold
- Sociale relationer og sociale forandringer.

Det nævnes desuden, at det skal vurderes, om børnene får undervisning på samme niveau som børn uden for asylcentrene, og hvordan moders-

---

6. Implementeringsplan vedr. udmøntning af aktstykke 157 af 1. juni 2006. Udlændingetjeneste, Administrations- og indkvarteringsafdelingen. 30. juni 2006.

7. Projektbeskrivelse: Livsvilkårene for børn på asylcentre (Socialforskningsinstituttet. Us. 1972), suppleret med brev af 18. maj fra Socialministeriet.

målsundervisningen indgår i undervisningsprogrammerne, samt at det skal undersøges, hvor ofte der bevilliges eller gives afslag på sundhedsydelse.

DEN ANVENDTE METODE

Det fremgår af projektbeskrivelsen, at undersøgelsen skal anvende såvel kvantitative som kvalitative data. Den kvantitative del af undersøgelsen er baseret på eksisterende statistisk materiale, der leveres fra Udlændingesservice.⁸ Den kvalitative del vil være baseret på udvalgte anonymiserede journaler. Sagsnumrene for de anvendte journaler er tilfældigt valgt af Udlændingesservice efter retningslinjer opstillet af Socialforskningsinstituttet, hvorefter journalerne er fundet og anonymiseret af henholdsvis Dansk Røde Kors Asylafdeling, Brovst Asylcenter og Hanstholm Asylcenter (betegnes som operatører i samarbejdet med Udlændingesservice), inden de blev leveret til Socialforskningsinstituttet.

Begrænsninger ved det anvendte materiale

Undersøgelsen anvender udelukkende allerede eksisterende materiale, som er stillet til rådighed fra Udlændingesservice og asylcentrene.⁹ For de præsenterede statistiske data betyder det, at der ikke er indhentet nye data. Denne del af materialet er repræsentativt.

Det kvalitative materiale i form af journaler består også af allerede eksisterende informationer. Der er ikke indhentet nye informationer (fx via spørgeskemaer eller interview). Materialet fra journalerne er ikke repræsentativt (ligesom det generelt gælder for materialet i kvalitative undersøgelser).

Endelig skal det bemærkes, at det ligger uden for undersøgelsens rammer at fremkomme med udsagn om, hvad der kan forårsage de beskrevne forhold. For at kunne gøre det, ville det være nødvendigt at arbejde ud fra et egentligt forskningsmæssigt design med en væsentlig længere tidshorisont.

---

8. Tidligere var navnet Udlændingestyrelsen.

9. I overensstemmelse med projektbeskrivelsen fra 18. maj 2006.

Det kvantitative materiale

Det kvantitative materiale består som nævnt af allerede eksisterende statistiske data, der er leveret fra Udlændingesservice. Socialforskningsinstituttet har stillet en række spørgsmål, som Udlændingesservice har besvaret ud fra allerede indhentede oplysninger, se bilag 1 og bilag 2. Derudover har Udlændingesservice leveret en række notater og papirer med retningslinjer for arbejdet, kontrakter med de forskellige operatører, opgørelser over indsatserne, virksomhedsplaner for asylcentre mv.

Materialet er blevet udvalgt på den måde, at Socialforskningsinstituttet og Udlændingesservice på møder har udvekslet, hvilke ønsker Socialforskningsinstituttet havde, og hvilket materiale der fandtes. Det materiale, Socialforskningsinstituttet ønskede, er derefter blevet udleveret. Undervejs i rapporten vil der blive redegjort for, hvilket materiale der er tale om, samt hvordan det er anvendt.

Det kvalitative materiale

Det kvalitative materiale udgøres af anonyme journaler vedrørende 20 børn,¹⁰ der sammen med deres forældre bor på et asylcenter (samt cirka 20 journaler vedrørende uledsagede børn, som behandles i den efterfølgende undersøgelse).

Med hensyn til udvælgelsen af sagsnumre (forudsætningen for valg af journaler) bad vi om, at der blev valgt børn, der var fyldt 11 år, således at de udvalgte børn har boet på et asylcenter i en periode, hvor de har haft mulighed for at gøre brug af centrenes forskellige tilbud til børn.¹¹ Desuden lagde vi vægt på, at der skulle indgå børn af forældre, der befandt sig forskellige steder i asylafgørelsesprocessen. Dvs. vi bad om, at der blev fundet forældre, der ikke havde været så længe i landet, og som derfor stadig befandt sig i den indledende asylfase (asylfase 1), forældre, hvor asylsagsbehandlingen var i gang (asylfase 2) og forældre, hvor asylsagen var afsluttet, men hvor forældrene endnu ikke var udrejst (asylfase 3). For forældre i asylfase 3 bad vi om, at der indgik børn fra familier, der ikke ønskede at medvirke til en frivillig hjemsendelse.

Børnenes/familiernes nationalitet ønskede vi fordelt, så der var tale om en afspejling af de faktiske forhold mht. asylcentrenes beboere.

---

10. Journal fra sundhedsplejersken, socialjournal og sundhedsjournal samt i et vist omfang også journalmateriale for forældrene og søskende.

11. Cirka en fjerdedel af de børn, der bor på et dansk asylcenter, er under to år gamle.

Størstedelen af de børn, der i dag bor på asylcentre, kommer fra Irak og Serbien/Montenegro (inklusive Kosovo). Vi ønskede derfor, at sagerne blev valgt, så cirka 1/3 kom fra Irak, 1/3 fra Serbien/Montenegro (inklusive Kosovo) og 1/3 fra de forskellige øvrige nationaliteter, der er repræsenteret på asylcentre.

De anvendte journaler

Udlændingetjenesten foretog et tilfældigt udtræk af sagsnumre efter de ønskede kriterier og kontaktede derefter asylcentre med anmodning om, at journalerne blev anonymiseret og derefter udleveret til Socialforskningsinstituttet. Journalerne har således været fuldt anonyme for Socialforskningsinstituttet, der ikke på noget tidspunkt har haft kendskab til navne eller udlændingenumre på de udtrukne børn/familier. De 20 børn/familier er valgt, så der indgår:

- 4 børn fra Center Sandholm
- 4 børn fra Center Avnstrup
- 3 børn fra Center Jelling/Thyregod
- 2 børn fra Brovst asylcenter
- 2 børn fra Hanstholm asylcenter
- 2 børn fra Center Fasan
- 4 børn fra Center Kongelunden.

Alle journaler omhandler børn, der er 11 år eller ældre, samt i et vist omfang disse børns familier. Et enkelt barn og dets familie er netop på vej til at overgå fra asylfase 1 til asylfase 2. Det er den eneste familie, der på undersøgelsestidspunktet befinder sig i asylfase 1. Der er aktuelt tale om i alt:

- 1 barn/familie i asylfase 1
- 10 børn/familier i asylfase 2
- 9 børn/familier i asylfase 3.

Kun en enkelt af familierne i asylfase 3 er indstillet på at medvirke frivilligt til hjemsendelse, de øvrige 8 familier ønsker ikke at medvirke til hjemrejse. De udtrukne journaler omhandler (som ønsket) børn fra forskellige nationaliteter:

- 5 børn fra Irak
- 9 børn fra Serbien/Montenegro (inklusive Kosovo)
- 6 børn fra forskellige andre nationaliteter.¹²

De fleste kriterier for, hvilke børn/familier, hvis journaler skulle indgå i undersøgelsen, er således opfyldt. Det eneste uopfyldte kriterium er, at der skulle have været flere familier, der befinder sig i asylfase 1. Dette afspejler imidlertid de faktiske forhold, da der er adskillige familier, som befinder sig i asylfase 2 eller 3 og dermed har boet længe på asylcentre, mens der er langt færre familier, der befinder sig i asylfase 1.¹³

Diverse materiale fra asylcentre

Endelig er der også blevet udleveret en del materiale fra Dansk Røde Kors Asylafdeling samt fra Brovst og Hanstholm asylcentre, som har bidraget til vores forståelse af, hvordan det er at leve i et asylcenter med bl.a. redegørelser for og evalueringer af specifikke tiltag samt redegørelser for arbejdsprocedurer og regler.

Materialet har været nyttigt til en almen orientering og har givet os en bedre forståelse af børnenes livsvilkår. Undervejs i rapporten vil der blive henvist til anvendt materiale.

Ingen yderligere ekspertudsagn

Der er ikke undervejs i undersøgelsen blevet indhentet supplerende ekspertudsagn, ligesom der ikke er gennemført klinisk psykologisk eller fysiologisk undersøgelse eller testning af børnene. Der er heller ikke gennemført interview med børn og forældre eller indhentet individuelle oplysninger via fx skolelærere, sundhedsplejersker eller andet personale på asylcentre.

---

12. Albanien, Algeriet, Eritrea, Iran, Makedonien og Somalia.

13. Pr. 01.05.2006 er der i alt 27 familier i asylfase 1, 142 familier i asylfase 2 og 43 familier i asylfase 3, se bilag 2.

BESØG PÅ ASYLCENTRE

Vi har ved starten af projektet besøgt forskellige asylcentre,¹⁴ hvor vi har set de fysiske rammer og har haft almene drøftelser af forholdene med asylcentrenes leder/afdelingsleder, sundhedspersonale, andet personale og lærere. Vi har også besøgt Dansk Røde Kors Asylafdelings skole i Lynge.

Vi er blevet godt modtaget og har haft god tid til de enkelte besøg, hvor vi hver gang er blevet vist rundt, ligesom vi har haft mulighed for at tale med flere forskellige medarbejdere. Besøgene har umiddelbart givet et godt indblik i forhold af betydning for børns opvækst.

FØLGEGRUPPE

Projektet har været fulgt af en følgegruppe bestående af personer fra Socialministeriet, Udlændingetjeneste, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Dansk Røde Kors Asylafdeling samt forskere fra Socialforskningsinstituttet. Det første udkast til rapporten er desuden blevet læst og kommenteret af lederne af Brovst og Hanstholm asylcentre med henblik på at få kommentarer, så faktuelle fejl undgås.

Følgegruppen har fungeret efter Socialforskningsinstituttets almindelige regler, dvs. den har været behjælpelig med vejledning og gode råd, men den har ikke haft mulighed for at stille krav til arbejdet eller udstikke retningslinjer, følgelig har den heller ikke noget ansvar for resultatet af undersøgelsen. Det samme gælder for lederne af Brovst og Hanstholm asylcentre.

---

14. Vi har besøgt Sandholm, Jelling/Thyregod, Kongelunden, Brovst og Hanstholm asylcentre.

BØRN PÅ ASYLCENTRE

Dette kapitel indeholder en redegørelse for, hvor mange børn der pr. 1. maj 2006 bor på danske asylcentre sammen med deres mor og/eller far, samt hvilket asylcenter de bor på. Desuden redegøres der for børnenes alder, for deres nationalitet, for hvilken fase i asylprocessen barnet/barnets familie befinder sig i, for hvor længe barnet har boet på asylcenter, og for hvor mange forskellige asylcentre børnene må antages at have boet på. Disse oplysninger er indhentet via Udlændingesservice, se bilag 1 og 2.

ANTAL BØRN PÅ ASYLCENTRENE

Pr. 1. maj 2006 bor der i alt 565 børn i alderen 0–17 år på de danske asylcentre.¹⁵ Størstedelen af børnene, nemlig 529 børn, bor på asylcenter sammen med deres forældre, mens 36 børn bor på asylcenter for uledsagede børn og 56 børn er privat indkvarteret,¹⁶ se bilag 2.

---

15. Oplysningerne for den 1. maj er baseret på foreløbige tal, hvilket kan bevirke, at tallene, som følge af tilbageopdateringer, ændrer sig, hvis de skal opgøres igen på et senere tidspunkt. I bilag 2 findes også en opgørelse fra 1. august 2005 og 1. november 2005, der er baseret på fastfrosne tal.

16. Udlændingesservice (Udlændingestyrelsen) redegør i bilag 2 for, at dette tal omfatter personer, der er indkvarteret på et center eller i et anneks i tilknytning til et center, og som modtager forskel-

Det er forskelligt, hvor mange børn der bor på de enkelte asylcentre, i alt 255 børn bor på modtage-/udsendelsescentre Sandholm og Avnstrup, 202 børn bor på opholdscentre Jelling, Fasan, Hanstholm og Brovst, og 72 børn bor på omsorgscentret Kongelunden (se bilag 2 og 3).

BØRNEENS ALDER

Pr. 1. maj 2006 er 117 børn 0-2 år gamle og 143 er 3-6 år gamle. Dvs. at i alt 260 børn, svarende til 44 pct. af børnene, er under skolealderen, se bilag 2. Det fremgår ikke, hvor mange af disse børn der er født på asylcentre.

309 børn, svarende til 53 pct., er i alderen 7-16 år og vil dermed være børn, der efter danske forhold er skolesøgende. I alt 17 børn, svarende til 3 pct., er 17 år gamle.¹⁷

NATIONALITET

Pr. 1. maj 2006 er der børn fra i alt 40 forskellige nationaliteter, som bor på de danske asylcentre.¹⁸ I gennemsnit vil der således være tale om 15-16 børn med hver nationalitet.

Børnene er dog ujævnt fordelt på nationaliteter. 25 nationaliteter er repræsenteret med 5 eller færre børn, 10 nationaliteter er repræsenteret med mellem 6 og 20 børn, og 3 nationaliteter er repræsenteret med mellem 21 og 30 børn. De resterende børn kommer fra to store grupper: 119 børn har irakisk nationalitet, og 243 børn kommer fra Serbien og Montenegro (inklusive Kosovo),¹⁹ se bilag 2.

---

lige ydelser under indkvarteringen. Asylansøgere, der under deres asylsagsbehandling befinder sig her i landet uden at modtage ydelser, indgår ikke i centersystemet og dermed heller ikke i opgørelsen.

17. Tallene omhandler børn, der sammen med deres forældre bor på et asylcenter samt privat indkvarterede børn. I opgørelsen fra Udlændingsservice er der ikke skelnet mellem de to grupper børn.

18. Disse oplysninger gælder samlet for de 586 børn, der bor med deres forældre på asylcenter og de 36 uledsagede børn.

19. Børnenes ujævne fordeling på forskellige nationaliteter er (som nævnt) begrundelsen for den tilsvarende ujævne udvælgelse af børn, hvis anonymiserede journaler skal indgå i undersøgelsen.

Oplysningerne om asylansøgernes nationalitet varierer efter, hvornår der er talt op. Sammenholdes oplysningerne om børnenes nationalitet 1. maj 2006 med oplysninger fra henholdsvis 1. august og 1. november 2005, fremgår det, at børnene i hele perioden er kommet med i alt 53 forskellige nationaliteter (se bilag 2). Der har dog gennem de seneste år hele tiden været tale om en markant dominans af børn fra Irak og fra Serbien og Montenegro (inklusive Kosovo).

FASE I ASYLPROCESSEN

Når en familie (eller en person) kommer til Danmark og anmoder om asyl, begynder den *indledende asylfase* (asylfase 1), hvor det undersøges, om asylansøgningen skal behandles i Danmark. Familien bor i den periode på et modtagecenter.²⁰ Hvis der ikke er grundlag for, at ansøgningen skal behandles i Danmark, afvises den/de asylansøgende, og de kommer normalt ikke til at flytte fra modtagecentret.

Hvis asylansøgningen skal behandles i Danmark, begynder *asylsagsbehandlingsfasen* (asylfase 2). Under asylsagsbehandlingsfasen bor familien på et asylcenter (et af de centre, der betegnes som opholdscentre).²¹

Når asylsagsbehandlingen er afsluttet, begynder *efterbehandlingsfasen* (asylfase 3). Hvis familien har fået asyl, vil den afvente visitation til den kommune, den skal bo i. Hvis familien ikke har fået asyl, vil den skulle forlade landet. Hvis familien giver tilsagn om frivilligt at medvirke til hjemsendelse, vil den som regel kunne blive boende på et af opholdscentre, ellers skal den flytte til et udsendelsescenter,²² indtil politiet sørger for familiens hjemsendelse.

Antal børn i de forskellige asylfaser

Pr. 1. maj 2006 har Udlændingesservice opgjort, at der blandt børn, der bor på asylcentre,²³ er:

---

20. Center Sandholm eller Center Avnstrup. For uledsagede flygtningebørn Center Gribskov.

21. Center Jelling/Thyregod, Center Fasan, Center Kongelunden eller et af centrene i Brovst eller Hanstholm. For uledsagede flygtningebørn Center Gribskov.

22. Center Sandholm eller Center Avnstrup.

23. Både de 529 børn, der bor sammen med deres forældre, de 36 uledsagede børn og de 56 privat indkvarterede børn.

- 27 børn i den indledende asylfase (asylfase 1)
- 142 børn i gang med asylsagsbehandlingsfasen (asylfase 2)
- 453 børn i efterbehandlingsfasen (asylfase 3).

Der er mange asylansøgende familier, som efter et afslag på ønsket om asyl ikke medvirker til at forlade landet. Vi har ikke præcise oplysninger om, hvor mange af de 453 børns familier der ikke medvirker til hjemsendelse, vi har heller ikke oplysninger, der kan dokumentere, hvorfor familierne ikke medvirker til at forlade landet.

OPHOLDSTID

Det store antal familier i asylfase 3 har konsekvenser for, hvor lang tid familierne bor på asylcentre. Pr. 1. maj 2006 har Udlændingetjenesten samlet opgjort opholdstidens længde for børn, der bor på asylcenter sammen med deres forældre, uledsagede flygtningebørn og privat indkvarterede, bilag 2:

- 174 børn har boet 0-1 år på et asylcenter
- 75 børn har boet 1-2 år på et asylcenter
- 69 børn har boet 2-3 år på et asylcenter
- 71 børn har boet 3-4 år på et asylcenter
- 233 børn har boet mere end 4 år på et asylcenter.

Det fremgår, at børnene har opholdt sig i landet i lang tid. Flere end halvdelen af børnene (i alt 373) har boet på asylcenter i mere end 2 år.

ANTAL FLYTNINGER MELLEM ASYLCENTRE

Udlændingetjenesten kan ikke oplyse, hvor mange asylcentre hvert enkelt barn har boet på. Denne opgørelse kan kun foretages ved en manuel gennemgang af alle familiers sager. Udlændingetjenesten har dog foretaget en opgørelse for de 20 børn/familier, hvis journaler indgår i undersøgelsen. Her er gennemsnittet anført som 6,3 flytninger, dvs. at børnene, hvis de er flyttet 6 gange, har boet på 7 forskellige asylcentre.

Udlændingesservice anfører, at en del af begrundelsen for de mange flytninger er, at der har været et stort fald i antallet af asylansøgere, og at det derfor har været nødvendigt at lukke en række asylcentre,²⁴ således at mange asylansøgere har oplevet, at de måtte fraflytte et center (eventuelt flere), der skulle lukke.

Der er også andre forhold i den almindelige procedure, der medfører en del flytninger for familierne. Når familierne ankommer til landet og søger om asyl, vil de sædvanligvis blive registreret som beboere i Center Sandholm. Derefter flytter de til center Avnstrup eller til et af opholdscentrene.

Derefter starter asylsagsbehandlingsfasen, hvor familien vil komme til at bo på et *opholdscenter*.²⁵ Når asylsagen er afsluttet, kan familier, der har fået asyl, blive boende på opholdscentret indtil de kan anvises lejlighed i den kommune, der modtager dem. Familier, der får afvist deres asylansøgning, kan også blive boende på opholdscentret, såfremt de indvilliger i en frivillig hjemrejse.

Familier, der ikke indvilliger i en frivillig hjemrejse, må flytte til Center Avnstrup eller Center Sandholm, der begge fungerer som udrejsecentre. På udrejsecentrene gælder det blandt andet, at familierne ikke mere får udleveret penge til daglige fornødenheder. I stedet får de en form for point, så de kan købe sæbe, tandpasta mv., de får tøj, og på Center Sandholm får de mad i centrets cafeteria, hvor der tre gange om dagen kan indtages tilberedt mad, eller maden kan hentes og tages med til det sted, hvor familien bor, hvis de foretrækker at spise der.²⁶

Det fremgår, at en almindelig families forløb gennem asylcentrene normalt vil omfatte modtagecentrene Sandholm, Avnstrup, et opholdscenter og derefter for manges vedkommende et udsendelsescenter (igen Sandholm eller Avnstrup). Da nogle familier med særlige omsorgsproblemer senere bliver visiteret til Center Kongelunden, da der kan flyttes mellem opholdscentrene, og da der gennem de senere år (som nævnt) er sket en del nedlæggelser af asylcentre, vil de fleste familier formentlig have boet på mindst fem (og ofte flere) centre, inden der kommer en afslutning på deres asylsag.

---

24. I alt 45 asylcentre er lukket i perioden 2001-2005.

25. Center Jelling/Thyregod, Asylcenter Brovst, Asylcenter Hanstholm, Center Fasan, Center Kongelunden.

26. Tidligere var der også cafeteriabespisning i center Avnstrup. Det er ændret i løbet af sommeren 2006.

Alle asylsøgende familier flytter en hel del, og da de flytter på forskellige tidspunkter, betyder det, at der kan være en meget stor udskiftning i sammensætningen af de familier, der bor på hvert enkelt asylcenter. Selvom familien måske bor 1-2 år på det samme asylcenter, vil der være så mange andre familier, der flytter, at der ikke er tale om et permanent eller kontinuerligt fællesskab med andre beboere. For børnene betyder sådanne forhold, at der sker mange udskiftninger af de sociale kontakter.

Det skal dog bemærkes, at de forskellige danske asylcentre har samme kontrakt med Udlændingetjenesten og derfor i vid udstrækning fungerer efter de samme regelsæt. På visse punkter vil der derfor være lighedstræk i vilkårene for familier, der flytter mellem forskellige asylcentre.

BOPÆL FØR OPHOLD PÅ DANSK ASYLCENTER

Det fremgår af nogle af de journaler, der indgår i undersøgelsen, at familien, før den ankom til Danmark, tidligere havde søgt asyl i et andet europæisk land. For en del familier kan der således være tale om, at der har været en meget lang periode, hvor familien har været asylsøgende, både i Danmark og i andre lande. Adspurgte om sådanne forhold kunne personalet på asylcentrene også oplyse, at der er en del asylansøgere, der simpelthen forsvinder. Pludselig kan de være væk, uden at man ved, hvorfor eller hvortil de er flyttet.

SAMMENFATNING

Sammenfattende kan man konstatere, at pr. 1. maj 2006 har flere end halvdelen af de børn, der bor på asylcenter, boet der i mere end 2 år.

For to tredjedele af børnene er der desuden tale om, at familien befinder sig i asylfase 3, dvs. familiens ansøgning om asyl er afvist, men flertallet af familierne ønsker ikke frivilligt at medvirke til hjemsendelse.

Et vilkår under opholdet på et asylcenter er, at der sker en stor udskiftning af de børn og voksne, familien bor sammen med. Det betyder, at både børn og forældre vil være i den situation, at flertallet af de mennesker, de lærer at kende, er midlertidige bekendtskaber. Helt kon-

kret betyder de mange skift i dagligdagen, at børnene vil få færre varige venskaber med jævnaldrende børn, end de ville, hvis de ikke boede på et asylcenter. Det betyder, at børnene i mindre grad end børn i Danmark, der ikke bor på et asylcenter, vil kunne lære sociale regler og social praksis fra jævnaldrende, og tilsvarende at de i højere grad end børn i Danmark, der ikke bor på et asylcenter, vil være afhængige af deres egen familie (forældre og søskende) mht. at lære almindelige sociale regler og social praksis.

BOLIGFORHOLD

Dette kapitel handler om børnenes/familiernes boligforhold. Vi redegør for, hvor store familierne er (antal voksne og antal børn), hvor mange værelser hver enkel familie bebor, og hvor mange kvadratmeter hver familie kan disponere over, samt om familien har eget eller fælles køkken og bad.

FAMILIERNES STØRRELSE

Af udkast til notat vedrørende indkvartering af familier på landets asylcentre opgjort af Udlændingetjenesten pr. 9. maj 2006 (bilag 3) fremgår det, at der i alt bor 243 familier på de danske asylcentre.

46 familier består af en voksen og 1, 2, 3 eller 4 børn, mens resten af familierne – dvs. 197 familier – består af to voksne og 1, 2, 3, 4, 5 eller 6 børn, se tabel 3.1. Der er flest familier med 1-2 børn, nemlig i alt 147 familier, mens der er 70 familier med 3 børn og 26 familier med 4, 5 eller 6 børn.²⁷

---

27. Lægges tallene sammen fremgår det, at der er oplysninger om 565 børn, hvor det tidligere er oplyst, at der bor 529 børn med deres forældre på asylcentrene. Forskellen skyldes, at der er en del ind- og udflytninger, så tallet svinger for hver gang, det gøres op.

Tabel 3.1

Familierne på danske asylcentre fordelt efter antal voksne og antal børn. I alt 243 familier.

Antal voksne	Antal børn	Antal familier i alt
1	1	19
1	2	19
1	3	6
1	4	2
2	1	38
2	2	71
2	3	64
2	4	13
2	5	8
2	6	3

Kilde: Udkast til notat vedrørende indkvartering af familier på landets asylcentre, se bilag 3.

PLADS PR. FAMILIE

I den danske udlændingelovgivning findes der ikke præcise regler eller standarder for de fysiske boligforhold for asylansøgere.²⁸ Udlændingetjenesten (bilag 1) oplyser dog, at embedslægen anbefaler, at gulvarealet pr. person er minimum 5 m² og loftshøjden 2,5 m i soverum/opholdsrum.

I alt 144 af familierne bor samlet på 1 værelse, se bilag 3. Det er meget forskelligt, hvor store værelserne er. Det mindste værelse er 6 m². På dette værelse bor der 1 voksen og 1 barn. Den næste størrelse værelse er 10 m², her bor der 1 voksen og 2 børn. På et værelse på 14 m² bor der 2 voksne og 1 barn, mens der på et værelse på 25 m² bor 2 voksne og 3 børn. Det største værelse er på 40 m². Her bor der 2 voksne og 5 børn.

De resterende 99 familier bor på 2 værelser (i enkelte tilfælde 3 værelser). Familierne, der bor på 2 værelser, har ikke væsentligt flere m² at disponere over, end familierne, der bor på 1 værelse, men de har en dør mellem værelserne, som kan lukkes. En familie bestående af 2 voksne og 2 børn bebor fx to værelser på samlet 21 m², mens 2 voksne og 6 børn bebor 2 værelser på samlet 38 m².

28. Se dog Sundhedsstyrelsens vejledning om hygiejne på asylcentre.

De pladsmæssigt mest rummelige boliger findes hos en familie med 2 voksne og 2 børn, der bebor 2 værelser på i alt 40 m² og en familie med to voksne og 1 barn, der bebor 2 værelser på i alt 26 m². Det er dog de færreste asylansøgere, der har så meget plads, i alt cirka 10 familier.²⁹

Vi har set flere værelser, når vi har besøgt centrene. Nogle værelser var aktuelt ubeboede (opryddede og klar til nye beboere). På værelserne har der været en seng og et smalt højt skab pr. forventet beboer. Desuden har der været nogle stole og nogle mindre borde. Indtrykket har mindet lidt om et værelse på et vandrehjem, dog med mindre gulvplads.

KØKKENFORHOLD

De fleste familier deler køkken med andre familier. På Center Hanstholm, Center Avnstrup, Center Kongelunden og Center Fasan deler alle familier køkken med andre familier. På udrejsecentret Sandholm findes der centralkøkken, da familierne ikke selv må lave mad her. Indtil 1. juli 2006 havde familier i udrejsecentret Avnstrup heller ikke mulighed for selv at lave mad. Det er nu blevet ændret. Vi har ikke informationer (fx i form af vægtskurver eller opgørelser over problemer eller konflikter i familierne) om, hvad den manglende mulighed for at lave mad eventuelt betyder for børnene.

På centrene Hanstholm, Kongelunden, Fasan og Thyregod tilberedes maden af familierne selv i store køkkener, som deles med flere andre familier. Alle steder er der spiseborde i køkkenerne, men vi har ikke informationer om, hvorvidt familierne fortrinsvis bruger køkkenerne eller trækker sig tilbage til deres værelser, når de skal spise.

På Center Jelling deler de fleste familier et stort køkken med en række andre familier. 9 familier med fire eller flere børn har eget køkken. Disse familier bor i nogle små 2-rums huse på godt 27 m².

Center Brovst består af 2-værelseslejligheder (i alt 16 m² værelsesareal pr. lejlighed og derudover bad, køkken og et forrum. Samlet set

---

29. Der er desuden mulighed for at bo uden for et asylcenter, enten i et anneks (en selvstændig bolig) eller i form af privat indkvartering. Rapporten her fokuserer dog udelukkende på forholdene på asylcentre.

er lejligheden på knap 30m²). Større familier, som bor alene i en lejlighed, har eget køkken (og eget bad/toilet). Det gælder for 10 familier med 2 voksne og 2 eller flere børn og 1 familie med 1 voksen og 4 børn. De øvrige familier, der alle består af 1 voksen med 1 eller 2 børn, bor i lejlighed sammen med andre voksne og deler derfor køkken (og bad/toilet) med de personer, de bor sammen med.

På samtlige asylcentre er der i alt 39 familier, der har deres eget køkken, de øvrige 204 familier deler køkken med andre familier (eventuelt i form af asylcentrets centrale køkken).

TOILET OG BADEFORHOLD

Asylcentrene har lidt flere toiletter og badeværelser end køkkener. Alligevel er der dog for de fleste familier tale om, at de deler toilet og bad med mindst én anden familie. Det gælder for 148 familier, mens 95 familier har eget toilet og bad.

På Centrene Hanstholm, Avnstrup, Fasan og Thyregod deler alle familier bad og toilet med andre familier.³⁰ På Center Brovst gælder det ligesom for køkkenerne, at familierne med 1 voksen³¹ bor i lejlighed med andre voksne, og de deler derfor toilet og bad med disse. Større familier, der har deres egen lejlighed, har både eget køkken og eget toilet og bad. På Center Jelling deler de fleste familier bad og toilet med andre familier, mens de største familier med 2 voksne bor i et lille hus med eget bad og toilet.

På Center Kongelunden har cirka halvdelen af familierne eget toilet og bad, mens flertallet af familierne på Center Sandholm har eget toilet og bad.

Tabel 3.2 viser den samlede fordeling med hensyn til, om familierne har et eller to værelser og om de har eget eller fælles køkken og toilet/bad.

---

30. På Center Avnstrup har en enkelt familie dog eget toilet og bad.

31. Undtagen familien med 1 voksen og 4 børn.

Tabel 3.2

Antal familier på de forskellige asylcentre fordelt efter antal værelser og eget/fælles toilet/bad samt køkken.

Center	Antal familier i alt	Familier med 1 værelse	Familier med 2-3 værelser	Familier der deler toilet/bad	Familier med eget toilet/bad	Familier der deler køkken	Familier med eget køkken
Sandholm	61	21	40	4	57	61	0
Avnstrup	52	44	8	51	1	52	0
Kongelunden	35	12	23	18	17	35	0
Fasan	12	12	0	12	0	12	0
Jelling	37	26	11	28	9	9	28
Thyregod	3	3	0	3	0	3	0
Brovst	17	6	11	6	11	6	11
Hanstholm	26	20	6	26	0	26	0
I alt	243	144	99	148	95	204	39

Kilde: Udkast til notat om indkvartering af familier på landets asylcentre, d. 9. maj 2006,³² se bilag 3.

SAMMENFATNING

Både pladsforhold, køkkenforhold samt toilet- og badeforhold kan karakteriseres som beskedne. I implementeringsplanen fra slutningen af juni 2006³³ er det da også nogle af de forhold, der fokuseres på. Alle operatører³⁴ oplyser, at en indsats i forhold til bovilkårene vil være relevant. Der ønskes en indretning, så familier er sikret to værelser, bedre inventar samt bedre fælles arealer.

For børnene udgør de sparsomme boligforhold et særligt livsvilkår. De medfører en barndom uden særlig mulighed for privatliv, ligesom de medfører en barndom, hvor børnene i højere grad, end hvad der gælder for børn i Danmark, der ikke lever på et asylcenter, kommer tæt med i de voksnes liv. Børnene kan derfor i højere grad end børn uden for et asylcenter få en ikke aldersrelevant viden om forældrenes liv og eventuelle vanskeligheder.

32. Familierne på Center Avnstrup har efterfølgende fået mulighed for selv at lave mad.

33. Implementeringsplan vedr. udmøntning af aktstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet. Udlændingetjeneste, 30. juni 2006.

34. Dvs. Dansk Røde Kors Asylafdeling, Brovst Asylcenter og Hanstholm Asylcenter.

BØRNENES FYSISKE OG PSYKISKE SUNDHEDS- FORHOLD

Dette kapitel er baseret på informationer om forholdene på de enkelte asylcentre indhentet via kontakt med asylcentrene, data fra Udlændingesservice og informationer fra journaler for 20 børn og deres familier.

Rammerne er styret af kontrakt med Udlændingesservice

Opholdet i asylcentrene er baseret på kontrakter mellem Udlændingesservice og de operatører, der driver asylcentrene, dvs. Dansk Røde Kors Asylafdeling, Brovst kommune og Hanstholm kommune. Der anvendes samme kontrakt mellem Udlændingesservice og de forskellige operatører. Kontrakten indeholder meget konkrete retningslinjer for indsatsen i asylcentrene, blandt andet retningslinjer for asylansøgenes adgang til fysiske og psykiske sundhedsydelser, som dette kapitel fokuserer på.

Det fremgår af kontrakten, at børnenes adgang til sundhedsydelser samt sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende tiltag følger dansk standard. Asylcentrene har pligt til at sikre forebyggende sundhedsordninger for børn og unge som fx kontakt med sundhedsplejerske og forebyggende helbredsundersøgelser ved en læge.

Asylansøgerne (både børn og voksne) kan desuden henvises til speciallæger op til 5 gange og 3 gange til psykolog og psykiater. Alle asylcentre skal tilbyde disse ordninger efter behov uden tilførsel af ekstra økonomiske ydelser fra Udlændingesservice. For behandlinger, der ligger

uden for dette regi (fx indlæggelse på sygehus eller længerevarende kontakt med speciallæge), skal der søges om godkendelse (og om kaution for betalingen) hos Udlændingesservice.

Specielt for børnene og de unge har asylcentrene også forpligtelser af almen forebyggende karakter til at sikre børnene tilstrækkeligt gode psykiske sundhedsforhold. Dels via tilbud i centrene, dels ved at sørge for adgang til almene forebyggende foranstaltninger. Kommunerne har pligt til at føre tilsyn med børnenes forhold efter §6 og §33 i Lov om Social Service. Ved forebyggende foranstaltninger efter principperne i Lov om Social Service skal Udlændingesservice søges om godkendelse (og om kaution for betalingen).

Det anvendte materiale

Der er indhentet materiale via kontakt med asylcentrene, materiale fra Udlændingesservice samt journalmateriale. De forskellige typer materiale giver forskellige indfaldsvinkler til beskrivelsen af børnenes fysiske og psykiske sundhedsforhold.

Materialet indhentet fra asylcentrene indeholder generelle informationer om forholdene på de enkelte asylcentre. Der er oplysninger om, hvorvidt de krævede sundhedsydelse findes, oplysninger om kontakten til kommunerne samt oplysninger om, hvordan asylcentrene har struktureret dagligdagen med henblik på i særlig grad at imødekomme børnenes behov.

Materialet fra Udlændingesservice omhandler udgifter til både social- og sundhedsydelse. Vi fokuserer alene på det godkendelseskrævede sundhedsområde, dvs. på udgifter til forbrug af social- og sundhedsydelse, som kræver særlig bevilling fra Udlændingesservice. Vi fokuserer dermed på børn med særlige vanskeligheder eller særlige lidelser.

Journalmaterialet indeholder sundheds- og socialjournaler for 20 børn og deres familier.³⁵ Ud fra journalmaterialet vil det således i højere grad være muligt at fokusere på, hvilke vanskeligheder der eventuelt helt konkret kan være, hvad der eventuelt sættes i værk over for vanskelighederne, samt for hvordan børnenes livsvilkår på disse områder kan karakteriseres. Man skal dog her være opmærksom på, at gennemgangen sker

---

35. Fra Asylcentret Hanstholm bygger beskrivelsen på en skriftlig redegørelse for de to udtrukne børn/familiers forhold fra asylcentrets leder.

via cases, og at materialet i journalerne ikke er repræsentativt for alle asylansøgere.

For at sikre anonymiteten for de børn/familier, der indgår journaler fra, vil der ikke blive anvendt større konkrete eksempler fra journalerne.

FYSISKE OG PSYKISKE SUNDHEDSFORHOLD BELYST MED UDGANGSPUNKT I OPLYSNINGER FRA ASYLCENTRENE

Asylcentrene arbejder med de fysiske og de psykiske sundhedsforhold efter retningslinjerne i almindelige danske standarder på områderne. I det følgende er der først en gennemgang af de fysiske sundhedsforhold og dernæst en gennemgang af de psykiske sundhedsforhold.

De fysiske sundhedsforhold

Alle asylcentre har etableret en sundhedsbetjening og forebyggende sundhedsordninger for børn og unge, som operatørerne er forpligtet til ud fra kontrakten med Udlændingesservice. Vi har under besøg på de forskellige centre talt med ansatte syge- og sundhedsplejersker, ligesom vi har set de lokaler, der bruges til undersøgelser og kontakt med læge på asylcentret.

I journalerne kan vi læse, at sundhedsbetjeningen og de forebyggende sundhedsordninger har fungeret, fx er der oplysninger om brug af sundhedsordninger for asylansøgerbørnene. Det, vi kan læse, tyder på, at ordningerne har været brugt på en god og hensigtsmæssig måde, ligesom det ser ud til, at asylansøgerne og deres børn har fået en ordentlig behandling.

Vi kan i journalerne læse, at der for alle børn har været en første undersøgelse ved modtagelsen, og at børnene derefter er fulgt af sundhedsplejersken. For de nyfødte børn har der været det foreskrevne antal hjemmebesøg,³⁶ for børn i alderen 1-6 år mindst 1 årlig konsultation/hjemmebesøg og for børn i den skolepligtige alder en årlig undersøgelse samt en sundhedssamtale.

---

36. Svarende til almindelig dansk standard.

Formuleret kort kan det derfor konstateres, at børnene generelt har adgang til almen sundhedsbetjening og forebyggende sundhedsordninger under opholdet i asylcentret efter rammer, hvor der arbejdes efter principperne i Lov om forebyggende sundhedsordninger.

Psykiske sundhedsforhold

I lighed med, hvad der gælder for de fysiske sundhedsforhold, er der angående de psykiske sundhedsforhold den ordning, at asylcentret selv er ansvarlig for at tilbyde, hvad man kan karakterisere som almene ydelser, mens Udlændingesservice skal søges om godkendelse (og kaution) for de mere specifikke ydelser. På omsorgscentret Kongelunden er der en udvidet ordning med hensyn til asylcentrets egne tilbud og ydelser, da centret har en omsorgsafdeling med blandt andet flere fagligt uddannede ansatte (fx psykologer og socialrådgivere), hvor særligt belastede familier kan komme til at bo efter ansøgning og visitation via Udlændingesservice.

Dansk Røde Kors Asylafdeling har leveret en hel del materiale, der beskriver den systematik, der generelt arbejdes efter for at sikre gode psykiske sundhedsforhold. Da arbejdet i Brovst Asylcenter i vid udstrækning følger samme retningslinjer,³⁷ betyder det, at de psykiske sundhedsforhold for langt de fleste børn på asylcentre vil være præget af disse retningslinjer. Vi vil derfor give en nærmere redegørelse for retningslinjerne og den systematik, der styrer den forebyggende indsats over for børnene vedrørende de psykiske sundhedsforhold.

Retningslinjer for indsatsen vedrørende psykiske sundhedsforhold

Rammerne for asylcentrenes indsats over for børnene er knyttet til børnenes alder. Indtil barnet er tre år gammelt, er det principielt udelukkende forældrene, der har ansvaret for børnenes psykiske sundhed og trivsel. Hvis der er særlige vanskeligheder, kan sundhedsplejersken træde til med råd og vejledning, men principielt er der ikke noget samlet eller generelt tilbud til de helt små børn. Undtagelsen er omsorgscentret Kongelunden, der (efter henvisning) tager imod familier, hvor forældrene har det markant dårligt psykisk og/eller fysisk, og Center Fasan, der har tilbud om

---

37. Oplyst under besøg på Brovst Asylcenter.

legestue med uddannet pædagogisk personale for børn under tre år i henholdsvis 25 timer og 20 timer pr. uge.³⁸

For børn i alderen 3-6 år er der hver dag tilbud om, at barnet kan komme i legestue med pædagogisk uddannet personale. Det er et frivilligt tilbud, som dog langt de fleste børn benytter (se kapitel 7 for en nærmere redegørelse).

Fra syvårs alderen går børnene i skole, og om eftermiddagen har de mulighed for at deltage i forskellige klubaktiviteter, enten på centeret eller i kommunens almindelige fritidsordning.

For indsatsen vedrørende børnenes psykiske sundhedsforhold gælder det, at alt skal ske i samarbejde med forældrene. Det betyder, at forældrene får information om, hvad der sættes i værk over for børnene, at de får forklaret, hvad der sker, og at de er med til at tage beslutninger. Alt sammen med henvisning til, at børnenes sundhedsforhold og trivsel er forældrenes ansvarsområde.

Asylcentrenes ansatte kan vejlede og støtte forældrene ved specifikke problemer, ligesom de kan være et supplerende tilbud i situationer, hvor forældrene har svært ved at slå til. Udgangspunktet er dog hele tiden, at det er forældrene, der bedst kender deres børn og børnenes behov.

Tilbuddene, der skal være med til at sikre børnenes psykiske sundhed, er således tilrettelagt efter samme retningslinjer som de tilbud, der findes til danske børn uden for asylcentrene. Alligevel er der en væsentlig forskel i og med, at asylcentrenes tilbud er organiseret ud fra en række principper, der tager udgangspunkt i de særlige forhold, der gælder for børn på asylcentre. Principperne indgår/beskrives i den såkaldte STROF-model³⁹ og indeholder relevante pædagogiske arbejdsredskaber for arbejdet med børn på asylcentre.

Kort beskrivelse af STROF-modellen

Udgangspunktet for at arbejde efter STROF-modellen er, at de fleste asylansøgerbørn har haft en barndom med mange utilrettelagte forandringer, megen forvirring og mange skift. STROF-modellen indeholder

---

38. Efter bevillingen af 37,6 mio. kr. til vilkårsforbedringer forventer operatørerne at antallet af timer kan øges.

39. Er udarbejdet af Dansk Rode Kors Asylafdelingen efter Gustafson et al. (1989): *Krigens børn*. Oslo: Kommuneforlaget.

en række principper, der satser på at give børnene en generel (og aktiv) støtte til at tackle dagligdagen.

For at give børnene mulighed for at erfare en mere genkendelig sammenhæng i hverdagen, arbejdes der systematisk med *Struktur* i tilbuddene. Målet er at give børnene mulighed for på forhånd at vide, hvad der skal ske, og hvornår det sker. Børnene får fortalt og forklaret, hvad der skal ske, og der sættes tid af til forberedelse. Dette anses for at være en modvægt til det indre kaos, mange af børnene kan opleve. Der er således tale om en struktureret og voksenstyret hverdag med tydelige og klare regler.

Det næste element er *Tid*. Det er vigtigt for barnet at opleve, at det kan blive synligt for andre mennesker, og at andre mennesker har tid til at lytte. Der lægges derfor vægt på, at voksne altid har tid til at lytte til og tale med barnet. Det, at den voksne kan give barnet sin fulde opmærksomhed, når der er brug for det, anses for at give barnet en god mulighed for positiv udvikling. Samtidigt anses barnets mulighed for at kunne udtrykke følelser, tanker og oplevelser for at have en væsentlig betydning med hensyn til at kunne lette eventuelle spændinger og på den måde være med til at støtte, at barnet får bearbejdet tidligere svære hændelser.

Det tredje element er at indføre *Ritualer* i de daglige aktiviteter. Ritualerne skal gøre det lettere for barnet at få forudsigelige glædelige begivenheder ind i hverdagen. Det kan fx ske ved at "gøre det samme", hver gang der er optakt til, at der skal ske noget bestemt glædeligt. Mere bredt er målet at etablere et socialt fællesskab med en følelse af tilhørsforhold og sammenhold.

Fjerde element er gennemførelse af *Organiseret* leg. Ved organiseret leg tænkes der på voksenstyret, regelstyret og normstyret leg, hvor børnene har en klar rollefordeling, og hvor der er en tydelig og nærværende voksen. Ikke for at udelukke fri leg, men målet er at sikre, at der gennem den organiserede leg kan ske en afgrænsning og dermed en styring af det uforudsigelige og diffuse i børnenes oplevelse af verden, således at de støttes i at få nogle mere faste billeder, verden kan opleves igennem, ligesom det er målet at understøtte en almen socialisering.

Sidste element i arbejdet efter STROF-modellen er *Forældresamarbejde*. Der lægges her vægt på god kommunikation med forældrene som en del af arbejdet, når målet er at støtte asylansøgerbørnenes trivsel og psykiske sundhed.

STROF-modellen er det pædagogiske redskab, der bruges til alt alment pædagogisk arbejde med børnene, både i legestuen og i skolen samt i fritidsaktiviteter, der finder sted i centrets regi. På centrene Kongelunden og Fasan danner modellen desuden udgangspunkt for indsatsen over for de 0-3-årige børn.

Brug af STROF-modellen

Vi har drøftet modellen med forskellige lærere fra de skoler, der ligger på asylcentre, lærere knyttet til klasser for asylansøgerbørn på almindelige folkeskoler, pædagogisk personale fra legestuerne samt ledende personale på asylcentre.

Vi har ikke data til præcist at vurdere, i hvilken udstrækning STROF-modellen bruges, ligesom vi heller ikke har mulighed for at vurdere, hvordan den virker. Ud fra almen psykologisk viden må man dog konstatere, at modellen fremtræder som et fornuftigt valg af pædagogisk arbejdsmetode, når målet er, at børnene får struktur i dagliglivet, forstået som en bedre viden om, hvad der skal ske, og hvad der forventes af dem.

Særlige psykiske sundhedsproblemer

Hvis/når der er asylansøgerbørn med særlige psykiske sundhedsproblemer, skal asylcenteret kontakte kommunen, således at kommunen, der har tilsynspligt efter § 6 i Lov om Social Service, kan vurdere, om der er behov for en særlig indsats. Asylansøgerbørnenes forhold skal behandles efter principperne i Lov om Social Service, og der skal anvendes samme retningslinjer som for danske børn. Asylcentre har et tværfagligt psykosocialt team (der forholder sig til skole, sundhed, legestue og netværk) med en socialrådgiver som ansvarlig. Teamet koordinerer indsatsen over for det enkelte barn og sørger for sammen med kommunen at udarbejde handleplaner mv. for den psykosociale indsats.

Det er vores indtryk, at asylcentre via deres psykosociale team generelt søger at etablere et samarbejde med kommunen, når det er nødvendigt. Det har angiveligt været forskelligt, hvor meget og hvordan der har været samarbejdet (ligesom det er forskelligt, hvornår der har været behov), men det er vores indtryk, at det er forhold, der arbejdes med, og forhold, hvor man søger at få etableret så gode samarbejdsrelationer som muligt. Vi har det indtryk, at samarbejdsrelationerne gennem det sidste år

er blevet mere systematiske (eller måske mere regelstyrede) med hyppigere generelle møder.⁴⁰

Center Kongelunden har etableret møder med kommunen på faste tidspunkter i løbet af året. På de øvrige centre er det vores indtryk, at møderne holdes efter behov. Læsning af journalerne tyder på, at der i de tilfælde, hvor det har været relevant, har været søgt om godkendelse af en indsats/behandling hos Udlændingesservice. Igen kan vi dog konstatere, at vi ikke kan komme med nogen præcis konklusion, da der ikke findes specifikke data om det enkelte barn. Vi kan heller ikke vide, om der har været foranstaltet undersøgelse (efter servicelovens § 38) hver gang, det har været nødvendigt. Det generelle indtryk er dog (igen især efter læsning af journaler), at der udføres et tilfredsstillende arbejde.

FYSISKE OG PSYKISKE SUNDHEDSFORHOLD BELYST VIA DATA FRA UDLÆNDINGESSERVICE

Data fra Udlændingesservice vedrørende fysiske og psykiske sundhedsforhold udgøres primært af papiret *Opdateret analyse af udviklingen i udgifterne til asylansøgers sundhedsbehandling i perioden 2001 til 1. halvår 2005*⁴¹ (bilag 4). Disse data fokuserer alene på udgifter til forbrug af social- og sundhedsydelser, som kræver godkendelse og særlig bevilling fra Udlændingesservice, dvs. der ses udelukkende på indsatser, der ligger ud over, hvad asylcentret selv skal tilbyde af sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende tiltag.

Rapporten fra Udlændingesservice indleder med at konstatere, at der i perioden 2001 til 1. halvår 2005 er sket en stigning i udgifterne til asylansøgers sundhedsbehandling, en stigning i antallet af ansøgninger pr. indkvarteret årsperson samt en stigning i andelen af godkendte ansøgninger. Se tabel 4.1 (data fra bilag 4)

---

40. Samme meddelelse fås fra Socialministeriet i papir fra 26. april 2006: *Regelgrundlag og praksis i kommunerne vedr. tilsyn med børn på asylcentre.*

41. Opgørelsen er fra 2005. En ny opdatering forventes at foreligge i efteråret 2006.

Tabel 4.1

Procentvise ændringer i gennemsnitlige udgifter pr. årsperson til godkendelseskrævende social- og sundhedsydelse fordelt efter ydelseskategorier fra 2001 til 1. halvår 2004.

Kategori	Procentændring i alt	Gennemsnitlig årlig ændring i procent
Psykolog/psykiater	53,4	10,0
Tandbehandling	-19,1	-4,6
Fysioterapi/ergoterapeut	63,4	11,5
Speciallæge (privat)	-28,1	-7,1
Hospitalsbehandling	309,6	36,8
Specialinstitutioner (skoler etc.)	1.367,7	81,7
Døgnforanstaltninger (inkl. plejehjem)	1.647,3	88,8
Støttepersoner	-68,0	-22,4
Andet		
I alt	343,9	39,3

Kilde: Tabel 3.4 i bilag 4.

Det ses af tabel 4.1, at den største stigning er sket inden for områderne specialinstitutioner (skoler etc.) og døgnforanstaltninger (inkl. plejehjem). Da opgørelsen ikke skelner mellem børn og voksne, kan vi ikke sige, om stigninger i særlig grad er relateret til forhold vedrørende børnene, specielt i form af foranstaltninger efter principperne i Lov om Social Service.

Når Udlændingesservice (i bilag 4) forklarer, hvad der har fået udgifterne til at stige, træder børnene dog frem, idet det anføres, at der i særlig grad er tale om en stigning i udgifterne (til døgnforanstaltninger og specialinstitutioner) inden for børne- og ungeområdet. Mere præcist skriver Udlændingesservice, at det særligt er gruppen af 3-10-årige og dernæst gruppen af 11-17-årige, der lægger beslag på relativt store andele af social- og sundhedsudgifterne. De 3-10-årige lægger beslag på ca. 24 pct. af det samlede godkendte beløb, samtidig med at de udgør 15 pct. af den samlede gruppe indkvarterede asylansøgere. Det samme gælder for de 11-17-årige, der også modtager en større del af det samlede godkendte beløb, end deres antal lægger op til.⁴²

Både for de 3-10-årige og for de 11-17-årige skyldes de store udgifter primært forskellige døgnforanstaltninger samt udgifter til specialinstitutioner. Døgnforanstaltningerne omfatter døgninstitutionsanbringelser for

42. Tal og procentangivelser refererer til perioden 2001 til 1. halvår 2005.

særligt omsorgskrævende børn (dvs. særligt omsorgssvigtede børn), mens specialinstitutioner omfatter specialbørnehaver og specialskoler for asylansøgebørn med fysiske og psykiske handicap. I begge tilfælde er der tale om relativt omkostningskrævende foranstaltninger. Se tabel 4.2 og tabel 4.3.

Samlet kan det konstateres, at børnene i et stigende omfang får bevilling til både døgninstitutioner, specialinstitutioner og støttepersoner. Men selvom det kan ses, at der er sket en øgning af bevillingerne, er det ud fra de data, vi har adgang til, ikke muligt at se, om der er bevilliget det rigtige, eller om der eventuelt er bevilliget for meget eller for lidt ud fra børnenes tilstand og situation. Det ville kræve individuelle data, som ikke findes.

Tabel 4.2

Udgifter pr. godkendt social- og sundhedsydelse for aldersgruppen 3-10-årige asylansøgere opgjort som gennemsnit i perioden 2. halvår 2003 til 1. halvår 2005. Løbende priser.

Ydelse	Antal godkendelser	Samlet godkendt beløb i kr.	Gennemsnitlig pris pr. godkendelse i kr.
Psykolog/psykiater	95	487.583	5.132
Tandbehandling	23	119.570	5.199
Fysioterapi/ergoterapeut	41	187.777	4.580
Speciallæge (privat)	43	93.181	2.167
Hospitalsbehandling	226	3.199.985	14.159
Specialinstitutioner	89	5.314.152	59.710
Døgnforanstaltninger (inkl. plejehjem)	30	6.440.806	214.694
Støttepersoner	55	2.189.228	39.804
Andet	24	390.958	16.290
I alt	626	18.423.239	29.430

Kilde: Tabel 4.6 i bilag 4.

Tabel 4.3

Udgifter pr. godkendt social- og sundhedsydelse for aldersgruppen 11-17-årige asylansøgere opgjort som gennemsnit i perioden 2. halvår 2003 til 1. halvår 2005. Løbende priser.

Ydelse	Antal godkendelser	Samlet godkendt beløb i kr.	Gennemsnitlig pris pr. godkendelse i kr.
Psykolog/psykiater	113	642.726	5.668
Tandbehandling	10	38.075	3.807
Fysioterapi/ergoterapeut	30	128.435	4.281
Speciallæge (privat)	20	36.945	1.847
Hospitalsbehandling	105	750.488	7.148
Specialinstitutioner	38	3.336.717	87.808
Døgnforanstaltninger (inkl. plejehjem)	33	5.246.556	158.987
Støttepersoner	29	1.321.500	45.569
Andet	5	106.027	21.205
I alt	383	11.607.468	30.307

Kilde: Tabel 4.7 i bilag 4.

FYSISKE OG PSYKISKE SUNDHEDSFORHOLD BELYST VIA OPLYSNINGER FRA JOURNALER

Informationerne fra besøg på asylcentre og fra data fra Udlændingeservice suppleres (som det allerede er fremgået) med informationer fra journalmateriale fra 20 børn og deres familier.

Journalernes indhold i relation til det skrevne om fysiske og psykiske sundhedsforhold

Når de forskellige journaler læses, får vi i vid udstrækning en bekræftelse af det hidtil skrevne om de fysiske og psykiske sundhedsforhold. Der redegøres for brug af den etablerede sundhedsbetjening og de forebyggende sundhedsordninger, ligesom dele af STROF-modellen er synlige i referat af sundhedssamtaler med de større børn og i udtalelser fra skolen om børnene.

Materialet indeholder desuden oplysninger om børn, der modtager hjælp i form af ophold i en aflastningsfamilie, særlige støttetilbud eller eventuelt kontaktperson/støttepædagog. Journalerne kan dermed bekræfte eksistensen af sådanne tilbud, samt at de tilsyneladende bliver

håndteret fagligt korrekt. Igen må vi dog konstatere, at vi ikke har data om, hvorvidt alle børn, der har brug for det, modtager hjælp.

Særlige forhold af betydning for børns psykiske sundhed

Journalerne viser, at livet er rigtigt svært for en del af asylansøgenes børn. For nogle børn bliver der beskrevet mange problemer, for andre børn færre problemer og for nogle børn er der ikke omtalt fysiske eller psykiske problemer.

14 af de 20 familier, hvis journaler vi har haft adgang til, er kommet til landet før 2005. Én familie kom i 2003, 3 familier kom i 2002, 6 familier i 2001 og 4 familier i 2000. Det er dermed familier, der har boet mellem to og seks år på et (flere) asylcenter. Når man læser i journalerne om disse 14 familier, er der én familie, hvor der ikke står noget om alvorlige fysiske eller psykiske problemer hos forældrene. For de øvrige 13 familier beskrives der alvorlige problemer, i 7 familier har både moderen og faderen alvorlige problemer, i 2 familier er det kun faderen, der har alvorlige problemer og i 4 familier er det kun moderen, der har alvorlige problemer (i to af de sidstnævnte familier er der ikke nogen far).

I 7 af de 9 familier, hvor de voksne har alvorlige problemer, er der også et eller flere børn med problemer. Der er ikke nogen familier med alvorlige problemer med børnene, hvor der ikke samtidigt er tale om, at mindst én af forældrene også har alvorlige problemer.

I 3 af de 14 familier beskrives ét af familiens børn som velfungerende og meget ansvarlig.

De voksnes problemer kan karakteriseres som alvorlige depressioner og andre psykiske lidelser og som forskellige kropslige smerter, som der gives smertestillende medicin for. Alle de voksne modtager behandling for deres lidelser, dels på asylcentre, dels hos psykiatere og psykologer uden for centrene eller på hospitaler. Men selvom forældrene modtager behandling, har de det alligevel svært. I de journaler, vi har læst, har vi endnu ikke set, at der har været tale om en varig vellykket behandling, om end forældrenes tilstand kan variere. For børnene er forældrenes tilstand en del af livsvilkårene.

I stedet for at beskrive disse forhold helt konkret, har vi valgt et mere overordnet udgangspunkt, hvor vi ser på de mange oplysninger, der peger i retning af ét fælles stort problemfelt, som udgøres af forældrenes alvorlige problemer og dermed familiernes sammenbrud.

Beskrivelsen er baseret på informationer fra journalerne. Alle journaler, der er anvendt i denne sammenhæng, omhandler familier, der har boet i mere end to år på et asylcenter. Journalerne er ikke repræsentative, så vi kan ikke dokumentere, at det beskrevne gælder for alle familier, der har boet mere end to år på et asylcenter. Men da informationerne er ganske dækkende for 13 af 14 mulige familier, er der alligevel tale om en beskrivelse, som kan antages at dække forholdene for flere end de undersøgte familier.

Forældrenes/familiernes vanskeligheder

Problemfeltet kan illustreres med følgende eksempler: Når vi læser journalerne fra den første periode, familierne har boet i asylcentret, finder vi flere journaler med udtalelser som "En stor og velfungerende familie, der har forstået, at få en hverdag til at fungere i centret" eller "En velfungerende familie, som det er let at få kontakt med, især med moderen".

Familien, som er karakteriseret ved den første udtalelse, kom til landet i slutningen af 2001, og den blev fra starten og frem til september 2003 karakteriseret som velfungerende. I foråret 2006 kan vi læse i journalen, at faderen har en alvorlig psykisk lidelse, behandles for depression og vurderes som selvmordstruet, mens moderen har fysiske lidelser med mange smerter. Familiens ældste barn er flyttet hjemmefra, og det ældste hjemmeboende barn, en pige, udebliver fra skolegangen for at passe familiens yngste. I løbet af to et halvt år er denne families forhold totalt ændrede.

Familien, som er karakteriseret ved den anden udtalelse, kom i begyndelsen af 2000, og indtil 2002 blev familien beskrevet som velfungerende. I 2006 anføres det, at faderen har et alkoholmisbrug, og at moderen er alvorligt psykisk syg. Asylcentret har underrettet kommunen om, at det er en familie, hvor børnene kan have brug for en særlig foranstaltning. Endnu er der dog ikke sat noget i værk, men sagen vurderes (ifølge oplysninger i journalerne) at ville blive udredt i samarbejde med kommunen og føre til en eller flere foranstaltninger efter principperne i Lov om Social Service.

I begge familier er der sket markante ændringer i børnenes opvækstforhold. Fra at være børn i en almindelig familie med vanskelige vilkår (fordi familien er asylansøgende), hvor forældrene tager vare på børnene, er børnene kommet til at leve i en stærkt belastet familie, hvor det er nødvendigt, at barnet går ind og påtager sig voksne opgaver, for at

familien kan fungere nogenlunde. I danske familier, hvor forældrene har svære problemer og ikke er i stand til at påtage sig voksenansvaret, ser vi børn, der har samme opgave. Forskellen er, at der for asylansøgerbørnene er tale om forandringer, der sker over relativt kort tid, mens danske børn i stærkt belastede familier mere eller mindre vil have boet i en sådan familie hele livet.⁴³

Det er forskelligt, hvordan børnene tackler opgaven. Det kan afhænge af såvel køn som alder og placering i søskendeflokken. De ældste børn, specielt de ældste piger, får et stort ansvar for de yngre børn. Nogle børn ser (ifølge journaloplysningerne) ud til i vid udstrækning at påtage sig opgaven og indrette sig efter den, mens andre børn reagerer med at få det dårligt. Der er kun få oplysninger om børnenes reaktion, men flest om dem, der får det dårligt.

Det fremgår af journalerne, at der tale om en forandring af forældrens/forældrenes fysiske eller psykiske sundhedstilstand, som på afgørende vis forringer forældrenes evne til at tackle hverdagen og dens udfordringer/opgaver.

At miste sin mening med livet

Hvis man ud fra psykologisk teori skal søge at forstå, hvad der sker, når asylansøgerne bliver klar over, at de vil have svært ved at opnå at få asyl i Danmark, kan udtrykket "at miste sin mening med livet" anvendes. Det er et udtryk, der anvendes inden for eksistenspsykologien.⁴⁴ At miste sin mening med livet betyder at miste troen på en mening, troen på at livet fører et sted hen (til noget), troen på at det betyder noget at handle. Intet har for så vidt betydning, alt er lige gyldigt eller lige ugyldigt, selve livet har mistet sin betydning.

Udgangspunktet vil ofte være et tab af noget, man tror på, eller noget, man elsker. Betydningen af et tab af denne karakter fører til en krise,⁴⁵ som man i bedste fald kommer igennem og i værste fald forbliver i gennem lang tid. Man kan miste en nærtstående person og i en periode miste sin mening med livet, eller man kan miste sin tro på et andet men-

---

43. Se fx Else Christensen: *Oprøst med særlig risiko*. København: Socialforskningsinstituttet 06:04.

44. Oprindeligt introduceret af Viktor Frankl, der har skrevet flere bøger om dette. Viktor Frankl: *Viljen till mening*. Stockholm. Bokförlaget Natur och Kultur, 1995 (*The will to meaning*, 1969).

45. Se Johan Cullberg: *Dynamisk psykiatri*. København. Hans Reitzels Forlag, 1999, der har en gennemgang af krisebegrebet og herunder af betydningen af tab.

neske, på de tanker eller holdninger, man hidtil har haft, på at samfundet eller livet er godt, på sin religion eller på sig selv.

Når asylansøgeren ser, at troen på at få asyl og at få et bedre liv ikke holder, kan man tolke det som et eksistentielt tab, der fører til, at han/hun mister sin mening med livet. Mennesker kan reagere meget forskelligt på et sådant tab. Det mest dramatiske er at tage sit eget liv eller at forsøge på det. Nogle mennesker kan blive psykotiske med personlighedsforstyrrelser eller voldsomme depressive tilstande. Andre kan blive mere "mildt" depressive, aggressive, helt resignerede eller tilbagetrukne. Nogle af disse reaktioner findes hos asylansøgerne, når man læser i journalerne. En del af de asylansøgere, hvis journaloplysninger indgår i undersøgelsens data, har forsøgt at begå selvmord.

Vi har ikke oplysninger om, hvorvidt asylansøgerne faktisk oplever et sådant meningstab. Men det er en mulig tolkning ud fra de lidelser og sygdomme, de beskrives at have.

Uanset om den situation, der bringer en asylansøger til Danmark for at søge om asyl, fra dansk side vurderes som en god begrundelse for ansøgning om asyl eller ej, vil asylansøgeren formentlig selv opleve, at asyltet er en ubetinget nødvendighed.⁴⁶

Vi har ikke oplysninger om detaljerne i disse sager, da de ikke er beskrevet i journalerne. Der er dog bemærkninger om, at visse familier er i gang med en ny sagsbehandling, ligesom den efterhånden lange opholdstid viser, at det er de færreste familier, der bare kommer, søger asyl, får afslag og frivilligt rejser hjem igen.

SAMMENFATNING

Sammenfattende kan det siges, at det på samme tid er let og svært at beskrive asylansøgerbørnenes fysiske og psykiske sundhedsforhold. Efter vores vurdering er rammerne i orden, hvad angår tilstedeværelse og brug af fysiske sundhedsordninger for børnene, ligesom der er veltilrettelagte rammer for indsatsen for at sikre de psykiske sundhedsforhold. Vi vurderer også, at børnene – efter indstilling fra asylcentret, vurdering i

---

46. Der kan være forhold, hvor det er åbenlyst, at der ikke er noget grundlag for at få asyl, men vi har ikke oplysninger om behandlingen af asylansøgningen og dermed ikke mulighed for at vurdere ansøgerens grundlag for at søge asyl.

kommunerne og bevilling fra Udlændingesservice – modtager en relevant indsats ud fra principperne i Lov om Social Service.

Vi kan se, at antallet af ansøgninger om sociale foranstaltninger er øget, og vi kan se, at Udlændingesservice bevilliger en stigende andel af de søgte foranstaltninger. Vi har således på den ene side ikke noget belæg for at tro, at børnene ikke modtager de foranstaltninger, de har brug for. Men vi har på den anden side heller ikke specifikke individuelle data, som gør det muligt med sikkerhed at påvise, at de får tilbudt (og modtager) de relevante foranstaltninger.

Den største belastning for børnene ser ud til at være det, vi med udgangspunkt i 14 af de 20 anvendte journaler har beskrevet som forældrenes og familiernes vanskeligheder, der tilsyneladende handler om almene psykiske reaktioner på at miste oplevelsen af, at livet har en mening, når forældrene modtager afslag på deres asylansøgning.

SOCIALE RELATIONER OG SOCIALE FORANDRINGER

Dette kapitel skal belyse sociale relationer og sociale forandringer, specielt i de familiemæssige rammer. I projektbeskrivelsen blev der taget det forbehold, at der sandsynligvis ikke ville kunne blive meget at skrive, da det er begrænset, hvad der findes af eksisterende statistisk viden på dette område.

Kapitlet er baseret på, hvad der findes af data leveret af Udlændingsservice og på data fra de anvendte journaler for de 20 børn/familier.

FORÆLDRE

De fleste asylansøgerbørn lever i familier med to voksne. Af de 243 asylansøgerfamilier, som pr. 1. maj 2006 bor i asylcentrene, er der 46 familier med 1 voksen og 197 familier med to voksne, se tabel 5.1.

Parfamilierne er etableret før ankomsten til asylcentret. I nogle tilfælde er en del af familien (typisk enten far alene eller mor og børn) kommet til Danmark før resten af familien, og de er så blevet forenet i asylcentret.

Tabel 5.1

Asylansøgerfamilier med henholdsvis 1 og 2 voksne inddelt efter, hvilket asylcenter de bor på.

Center	Familier med 1 voksen	Familier med 2 voksne	Familier i alt
Brovst	7	10	17
Hanstholm	2	24	26
Sandholm	6	55	61
Avnstrup	6	46	52
Kongelunden	6	29	35
Fasan	12	0	12
Jelling	7	30	37
Thyregod	0	3	3
I alt	46	197	243

Kilde: Udkast til notat vedrørende indkvartering af familier på landets asylcentre. Udlændingeservice, se bilag 3.

I familier med kun en voksen er der som hovedregel tale om en enlig mor. I journalerne kan vi læse om familier, hvor faderen er meldt savnet, er død eller er i fængsel i hjemlandet.

Familierne er ikke flyttet fra hinanden og har heller ikke søgt skilsmisse. I journalerne kan vi læse om en enkelt familie, hvor faderen nu bor alene. Begrundelsen er, at han er psykotisk.

For børnene betyder det, at de under opholdet i asylcentret bor med den/de samme forældre, som de ankom til asylcentret med. På det plan sker der således ikke nogen ændringer i børnenes livsvilkår. Men det må konstateres, at der alligevel sker ændringer i børnenes familiemæssige livssituation under opholdet, først og fremmest fordi forældrene (som beskrevet i kapitel 4) ofte vil få det dårligere fysisk og/eller psykisk, mens de er i asylcentret.

SØSKENDE

De fleste børn lever (pr. 1. maj 2006) i familier med søskende. I alt 57 familier har kun ét barn, de øvrige 186 familier har to, tre, fire, fem eller seks børn. Se tabel 5.2 (baseret på tal fra bilag 3).

Tabel 5.2

Familierne fordelt efter antal voksne og antal børn fordelt efter ophold i de forskellige asylcentre.

Center	1 v. + 1 b.	1 v. + 2 b.	1 v. + 3 b.	1 v. + 4 b.	2 v. + 1 b.	2 v. + 2 b.	2 v. + 3 b.	2 v. + 4 b.	2 v. + 5 b.	2 v. + 6 b.
Sandholm	2	2	2	0	13	22	16	3	1	0
Avnstrup	0	4	2	0	8	17	14	3	3	1
Kongelunden	3	1	1	1	7	7	10	3	1	1
Fasan	5	6	1	0	0	0	0	0	0	1
Jelling	4	3	0	0	2	9	12	3	3	0
Thyregod	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
Brovst	3	3	0	1	0	2	7	1	0	0
Hanstholm	2	0	0	0	6	13	5	0	0	0
I alt	19	19	6	2	38	71	64	13	8	3

v. = voksen/voksne, b. = barn/børn.

Kilde: Udkast til notat vedrørende indkvartering af familier på landets asylcentre. Udlændingsservice, se bilag 3.

Det ses i tabel 5.2, at familier med to eller tre børn er det mest almindelige, i alt 160 familier oplyses pr. 1. maj 2006 at have to eller tre børn.

Børnenes livsvilkår i form af antal søskende og placering i søskendeflokken ændres under opholdet. Børnene bliver ældre, hvilket betyder, at deres position og pligter ændres (som det formentlig sker i alle familier, efterhånden som børnene vokser op). Men mere betydningsfuldt er det, at der formentlig er en hel del børn, der får en ny bror eller søster, mens de bor i asylcentret. Der findes ikke tal for, hvor mange nye søskende, der er tale om, men vi kan i bilag 2 se, at pr. 1. maj 2006 bor der i alt 117 børn på under 2 år i asylcentrene. En del af disse børn vil være født under opholdet. Vi kan læse det samme i journalerne, hvor det fremgår, at flere familier får et barn, mens de bor på asylcentret.

Det er svært at vide præcist, hvad det kan betyde for børnene. Vi kan blot konstatere, at der er tale om en ændring, og at det for de yngre børn betyder, at de nu bliver storesøstre/-brødre, mens det for de ældste børn kan betyde, at de pludselig får mere ansvar. I journalerne kan vi læse, at i de familier, hvor moderen har det dårligt, vil det ofte være et ældre barn (især piger), der i høj grad får ansvaret for pasning af nye børn.

Endelig kan der også ske ændringer, fordi kommunen har været inde for at vurdere opvækstforholdene og har besluttet, at børnene (i hvert fald i en periode) skal bo i en plejefamilie eller på en døgninstitu-

tion. Det drejer sig dog om ganske få børn, og man kan derfor ikke generelt betegne det som et ændret livsvilkår.

SLÆGTEN

Nogle børn/familier har slægtinge, der også søger asyl, og som eventuelt bor i samme asylcenter, mens andre børn/familier har slægtinge, som allerede har fået asyl, eller som måske tidligere er kommet til landet som indvandrere. Igen er der tale om så få informationer, at vi ikke har mulighed for at sige noget generelt. Vi kan dog konstatere, at børn/familier, der allerede har en del af slægten boende i landet, generelt vil være bedre stillet i og med, at de, hvis det bliver nødvendigt, kan få støtte fra slægtingene. Tilsvarende betyder det, at der er mulighed for kontakt uden for asylcentret.

Spørgsmålet om sociale relationer og sociale forandringer i familien er i dette kapitel kun belyst fragmentarisk. Det skyldes først og fremmest, at vi kun har få data, der kan belyse forholdet.

De væsentligste ændringer i de sociale relationer i familien er beskrevet i kapitel 4 under overskriften forældrenes/familiernes vanskeligheder.

BØRNEENS UNDERVISNING

Dette kapitel handler om undervisningen af asylansøgerbørn. Vi vil belyse rammerne for undervisningen, den tilbudte undervisning, herunder fag, sprog og timetal samt børnenes deltagelse i undervisningen.

Redegørelsen for undervisningen af asylansøgerbørn er baseret på statistik fra Udlændingetjenesten fra udgangen af 2005 og første kvartal i 2006, på beskrivelser og evalueringer af centrene skoletilbud, som vi har modtaget fra centrene, samt på skoleudtalelser fra nogle asylansøgerbørns konkrete journaler. Desuden er kontrakten mellem Udlændingetjenesten og asylcentre samt lovgivningen inddraget som kildemateriale.

RAMMERNE FOR UNDERVISNINGEN

Børn, som starter i asylcenterskoler, kommer med mange forskellige baggrunde: nationalt, sprogligt, etnisk, kulturelt, socialt og økonomisk. Børnenes faglige forudsætninger for at gå i skole er meget forskellige. Nogle børn kommer uden tidligere at have gået i skole, andre har nogen skolegang bag sig, men fra et helt andet skolesystem. Herudover er børnenes forudsætninger for at følge undervisningen og tage læring til sig varierende og afhængige af familiens forhold, herunder forældrenes psykiske tilstand og stabilitet.

Undervisningen af asylansøgerbørn omfatter derfor både omsorg og egentlig faglig undervisning. Ved besøg på centrene understregede lærere og skoleledere, vi talte med, alle betydningen af, at skolen, samtidig med at den underviser, sørger for at give omsorg. Dette omsorgsarbejde tager udgangspunkt i STROF-modellen, som vi beskrev i kapitel 4.

Rammerne for den faglige undervisning af asylansøgerbørn⁴⁷ er fastsat i kontrakten af 2. april 2006 mellem Udlændingesservice og asylcentre med henvisning til Bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog (BEK nr. 31 af 20/01/2006), Bekendtgørelse om undervisning og aktivering mv. af asylansøgere m.fl. (BEK nr. 622 af 30/06/2003), Bekendtgørelsen af lov om folkeskolen (LBK nr. 393 af 26/05/2005), Bekendtgørelse om undervisningstimetallet i folkeskolen (BEK nr. 537 af 18/06/2003), Aktstykke 157 af 1. juni 2006 og Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om undervisning og aktivering mv. asylansøgere m.fl.

Modtagelsesklasseundervisning

Asylansøgerbørn skal deltage i særskilt tilrettelagt undervisning eller undervisning, der står mål med en særskilt tilrettelagt undervisning.⁴⁸ Denne undervisning skal tilbydes på eller i tilknytning til asylcentre.⁴⁹

Undervisning skal i omfang og indhold svare til den undervisning, der tilbydes tosprogede elever i den danske folkeskole.⁵⁰ Det indebærer, at hvis eleverne ved skoleoptagelsen ikke kan tilstrækkeligt dansk til at kunne deltage i den almindelige undervisning, henvises de, uanset alder, til undervisning uden for klassens rammer, i modtagelsesklasser.⁵¹

Undervisningen af asylansøgerbørn er på denne baggrund generelt tilrettelagt, så den svarer til undervisningen i modtagelsesklasser af elever med dansk som andetsprog. Det betyder, at asylansøgerbørn på de fleste centre modtager undervisning i færre timer og fag end elever i den almindelige folkeskole. Det betyder også, at eleverne ikke kan tage afsluttende eksaminer, og at undervisningen derfor ikke er adgangsgivende.⁵²

---

47. Herved forstås asylansøgeres børn i aldersgruppen 7-16 år, jf. BEK nr. 622 af 30/06/2003 § 1 stk. 6.

48. Jf. § 2 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

49. Jf. § 2 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

50. Jf. § 6 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

51. Jf. § 4 i BEK nr. 31 af 20/01/2006.

52. Jf. bilag 1 fra Udlændingesservice.

Formålet med undervisningen

Operatørkontrakten mellem asylcentrene og Udlændingesservice⁵³ beskriver formålet med børneundervisningen som at:

- fremme børnenes tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til det enkelte asylansøgerbarns alsidige udvikling
- give børnene kendskab til dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen
- bibringe børnene en forståelse for medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre ved at undervisningen bygger på åndsfrihed, ligeværd og demokrati
- ruste børnene til deres fremtidige liv, hvad enten børnene gives opholdstilladelse eller ej.

Undervisningens indhold og omfang

Undervisningen af asylansøgerbørn skal omfatte fagene dansk, engelsk og folkeskolens øvrige fag.⁵⁴ Fra 1. september 2006 gælder en ny lov om, at undervisning i modersmål skal være et generelt tilbud til asylansøgerbørn, det vil sige uanset på hvilket sprog.⁵⁵ Undervisningssproget på asylskoler er dansk, bortset fra i andre sprogfag.

For hvert skoleår ad gangen lægges der en årsplan for undervisningen på hvert enkelt centers skole i forbindelse med udarbejdelsen af centrenes virksomhedsplan.⁵⁶ Årsplanerne indeholder for de enkelte fag: tidsplan, emne, mål, materiale og evaluering. Klasserne har et ugeskema, og for nogle klasser er fagene fordelt på ulige og lige uger, så man sikrer længere forløb i alle fag.⁵⁷

---

53. Jf. § 4 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

54. Folkeskolens øvrige fag er, jf. § 5 stk. 2 i Bekendtgørelsen af lov om Folkeskolen (LBK nr. 393 af 26/05/2005): Kristendomskundskab, historie, samfundsfag, idræt, musik, billedkunst, håndarbejde, sløjd, hjemkundskab, matematik, natur/teknik, geografi, biologi, fysik/kemi og tysk eller fransk.

55. Jf. *Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om undervisning og aktivitet mv. asylansøgere m.fl.* med en ændring af § 6 stk. 3 i BEK nr. 622 af 30/06/2003. Formuleringen ændres fra, at modersmål *kan* tilbydes asylansøgerbørn i det omfang, det er muligt for centrene at arrangere, til at modersmålsundervisning *skal* tilbydes så vidt muligt.

56. *Standard for børneundervisning*, Dansk Røde Kors Asylafdeling, 2006.

57. Jf. tilsynsrapport for Parkskolen i Avnstrup 8.5.06 og *Standard for børneundervisning*, Dansk Røde Kors Asylafdeling 6.10.05.

Den ugentlige undervisningstid for asylcentrenes skoler skal mindst svare til minimumstimetallet for det tilsvarende klassetrin i folkeskolen. På modtagecentre (Center Sandholm og Center Avnstrup) skal dog kun tilbydes et indledende kursus i det danske sprog og samfund med en ugentlig undervisningstid på 20 timer.⁵⁸ Hvis opholdet på et af modtagecentrene strækker sig ud over 6 uger, skal barnet/den unge tilbydes undervisning i fuldt omfang.⁵⁹

Undervisningen af asylansøgerbørn skal – efter modtagelsesklasse-modellen – organiseres med aldersopdelte niveauer med max. tre alderstrin pr. niveau.⁶⁰ Den ugentlige undervisningstid for de tre klasseniveauer skal svare til følgende minimumstimetal for de tilsvarende niveauer/klassetrin i folkeskolen.^{61, 62}

- Niveau 1 (1.-3. klasse): 23 timer á 45 min.
- Niveau 2 (4.-6. klasse): 26 timer á 45 min.
- Niveau 3 (7.-10. klasse): 28 timer á 45 min.

Der skal undervises minimum 200 skoledage om året.

Undervisningens organisering

I modtagelsesklasser for asylansøgerbørn, såvel som i andre modtagerklasser i den danske folkeskole, må klassekvotienten højst være på 12 elever.⁶³ Det gælder desuden, at undervisning i modtagelsesklasser skal ophøre, når eleverne vurderes at kunne deltage i klassens almindelige undervisning med fornøden sprogstøtte, og senest efter to års forløb.⁶⁴ Undervisningen svarende til undervisningen i folkeskoles modtagelsesklasser afsluttes ikke med eksaminer og er således ikke adgangsgivende.

---

58. Jf. § 9 stk. 1 og 2 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

59. Jf. § 5 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

60. Jf. § 4 stk. 3 i BEK nr. 31 af 20/01/2006.

61. Jf. §§ 1 og 5 i BEK nr. 537 af 18/06/2003.

62. Fra skoleårets start 2006/2007 etableres i Dansk Rode Kors Asylcentre børnehaveklasser med 20 timer ugentligt á 45 min. Jf. *Implementeringsplan vedr. udmøntning af aktstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet.*

63. Jf. § 4 stk. 3 i BEK nr. 31 af 20/01/2006. Gennemsnitligt for hele året eller 12 elever ved skolestart, hvor skolestart kan ske op til 4 gange årligt, jf. *Standard for børneundervisning*, Dansk Rode Kors Asylafdeling 2006.

64. Dette gælder dog ikke for elever, der optages i folkeskolen efter afslutning af de yngste klassetrin, og som ikke tidligere har modtaget undervisning i at læse. Jf. § 4 stk. 6 i BEK nr. 31 af 20/01/2006.

Elever blandt asylansøgerbørn, der optages i almindelige folkeskoleklasser, kan tage eksamen på lige fod med de andre elever i folkeskolen.

For asylansøgerbørn gælder det, at de kan overflyttes til den almindelige folkeskoles undervisning, hvis dette godkendes af de kommunale skolemyndigheder og den pågældende skole.⁶⁵ Det kan ske, hvis asylansøgerbarnet af praktiske grunde ikke kan tilbydes særskilt tilrettelagt undervisning, fx hvis det bor privat hos noget familie langt fra en asylcenterskole. Det kan også ske, hvis det i særlige tilfælde vurderes, at barnet vil have gavn af undervisning i folkeskolen, fx hvis barnet vurderes fagligt og socialt rustet til at have udbytte af at gå i en almindelig folkeskoleklasse.⁶⁶

Undervisning af asylansøgerbørn skal generelt tilrettelægges på en måde, der tager hensyn til den store udskiftning blandt børnene, idet der igennem hele skoleåret hele tiden starter nye elever i forskellige aldre med vidt forskellige forudsætninger fagligt, sprogligt og socialt.⁶⁷

Lærerne ansættes af operatørerne, som således fastsætter kravene til kvalifikationer, men ansatte lærere er som udgangspunkt seminarieudannede og erfarne undervisere.⁶⁸ De kommunale myndigheder fører årligt tilsyn med asylcentrenes skoler.

Forældresamarbejde

Som en del af operatørkontrakten har asylcentrene etableret faste procedurer for samarbejdet mellem skolen og børnenes forældre. Det indbefatter forældresamtaler (med tolkebistand) ved skoleopstart, halvårligt under skolegangen og ved fraflytning. Ved samtalerne drøftes børnenes udbytte af skolegangen og trivsel i skolen.⁶⁹ Ved udslusningssamtalen i forbindelse med fraflytning eller skoleskift drøftes det bl.a., hvilke oplys-

---

65. Fra sep. 2006 indgår asylcentrene nye aftaler med kommunale skoler om etablering af udesko-lepladser til asylansøgerbørn. Jf. *Implementeringsplan vedr. udmøntning af akdstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet*. Kriterierne herfor er, at eleven har et stabilt frem-møde, eleven har elementære færdigheder i dansk udtale og skrift, og eleven har sociale kompeten-cer, dvs. mestrer hensigtsmæssig opførsel i og uden for klassen. Jf. *Udkast til Standard for børneun-derretning* 26.06.2006, Dansk Røde Kors Asylafdeling.

66. Jf. § 14 stk. 1 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

67. *Standard for børneundervisning*, Dansk Røde Kors Asylafdeling 2006.

68. Jf. bilag 1 fra Udlændingsservice.

69. På baggrund af *Akstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet* udarbej-des der fremover skoleudtalelser på alle børn hvert halve år. Desuden skal alle skolebørn scree-nes med Dansk Røde Kors' screeningsmateriale, når de optages i skolen. Jf. *Udkast til Standard for børneundervisning* 26.06.2006, Dansk Røde Kors Asylafdeling.

ninger der skal videregives til den nye skole,⁷⁰ på nogle af centrene med udgangspunkt i en skriftlig udtalelse om elevernes faglige niveau og trivsel i forhold til kammerater, skole og hjem.⁷¹ Forældrene kontaktes desuden mundtligt og skriftligt af skolelederen, hvis børnene er fraværende fra undervisningen i mere end 2-5 sammenhængende dage. Herefter går sagen eventuelt videre som en underretning til kommunen.⁷²

UNDERVISNINGSTILBUD PÅ DE ENKELTE CENTRE

De enkelte asylcenterskoler er alle omfattet af den samme kontrakt med Udlændingsservice, men der er visse variationer i organiseringen af centrene skoletilbud. Det fremgår af skema 1 (i bilag 5) over de enkelte asylcentres organisering af undervisning, med skole, classesammensætning, fag, modersmålsundervisning og klasseniveauer. Skemaet forklares uddybende her.

Skole og classesammensætning

Asylansøgerbørn skal undervises (med lovgivningens formulering) i "særskiit tilrettelagte sammenhænge", altså på egne skoler eller asylklasser på folkeskoler, frem for integreret i klasser i folkeskole. Intentionen med denne organisering er, at skabe de bedste betingelser for, at undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte elev og dennes faglige niveau.

På asylcentre under Dansk Røde Kors Asylafdeling er skolerne placeret:

- På selve asylcentret: Parkskolen på Center Avnstrup, skolen på Center Kongelunden, skolen på Center Jelling/Thyregod
- I tilknytning til et andet center: for børn på Center Fasan foregår undervisningen på skolen på Center Kongelunden, for børn på Center Thyregod foregår undervisningen på Center Jelling
- Som en skole for asylansøgerbørn uden for centret: for børn på Center Sandholm foregår undervisningen i Centerskolen i Lyngø.

---

70. Jf. *Årsberetning og Status på resultatkrav 2005*, Brovst Asylcenter.

71. *Virksomhedsplan for Flansholm Asylcenter 2006*, *Virksomhedsplan for Brovst Asylcenter 2006*.

72. *Standard for børneundervisning*, Dansk Røde Kors Asylafdeling 2006.

De to kommunale asylcentre i Hanstholm og Brovst tilbyder undervisning i særskilte klasser på de to kommunale folkeskoler, nemlig Hanstholm skole og Brovst skole.

På alle centrene er der enkelte børn, der er helt overflyttet til en almindelig folkeskoleklasse, men som vi også kommer ind på omkring børnenes deltagelse i undervisningen, er der tale om ganske få af børnene.

Asylskolernes placering på centrene er der, ifølge lærere og centrepersonale, praktiske fordele ved, i den forstand at det er nemt for børnene at komme til og fra skole. I forhold til børnenes velbefindende og koncentrationsevne er det dog hensigtsmæssigt, at skolen er placeret uden for centrene. Skolelivet repræsenterer for mange af børnene, ifølge disse ansatte, en form for frirum, hvor børnene kan få lov til at slippe bekymringerne om deres forældres velbefindende og ansvarsfølelsen over for fx mindre søskende. Skolens placering væk fra centret, hvor familielivet finder sted, medvirker til at gøre skolegangen til dette frirum for børnene. Denne fysiske afstand mellem skole og center fordrer en særlig opmærksomhed på at have en løbende kommunikation om børnenes velbefindende mellem lærere og centermedarbejdere.

De asylansøgerbørn, som kommer ud i en folkeskoleklasse, oplever dog i højere grad end de børn, der undervises på centrenes skoler, at få kontakt med og kendskab til danske børn og til det almindelige liv, som børn lever i det omgivende samfund.

Tilbudte fag, herunder modersmålsundervisning

Ifølge lovgivningen skal asylansøgerbørn tilbydes undervisning i dansk, engelsk og folkeskolens øvrige fag.⁷³ Folkeskolens øvrige fag er: kristendomskundskab, historie, samfundsfag, idræt, musik, billedkunst, håndarbejde, sløjd, hjemkundskab, matematik, natur/teknik, geografi, biologi, fysik/kemi og tysk eller fransk.⁷⁴

På alle asylcentrene tilbydes asylansøgerbørn undervisning i fagene dansk, engelsk og matematik. Herudover varierer det, hvilke af "folkeskolens øvrige fag" centrene tilbyder. Den begrænsede størrelse på skolerne har medført, at man ikke har kunnet undervise i alle folkeskolens øvrige fag. Begrænsningerne ligger dels i adgangen til alle typer fag-

---

73. § 6 stk. 2 i BEK nr. 622 af 30/06/2003.

74. Jf. 5 stk. 2 i (LBK nr. 393 af 26/05/2005).

lokaler (typisk fysik og kemi), og dels i begrænsede kompetencer hos et lille lærerkollegium.

- Center Sandholms skole i Lyngby tilbyder formning, hjemkundskab, musik og IT.
- Center Avnstrups Parkskole tilbyder formning, geografi, idræt, hjemkundskab, natur/teknik, musik og IT.
- Skolen på Center Kongelunden tilbyder undervisning i formning, musik og IT.
- Skolen på Asylcenter Jelling tilbyder musik, idræt, hjemkundskab, billedkunst, formning og IT
- Hanstholm skole tilbyder samfundsfag, idræt, husgerning og ”blok-fag” (fx valgfag, kreative fag m.m.).
- Brovst skole tilbyder, at asylansøgerbørnene tilknyttes alderssvarende almindelige folkeskoleklasser i fagene idræt, musik, billedkunst og valgfag i 8.-9. klasse.

Undervisningen af asylansøgerbørn foregår på dansk (på nær i andre sprogfag). Elevernes danskundskaber er derfor helt centrale for tilrettelæggelsen og afviklingen af undervisningen samt for børnenes udbytte af skolegangen. Børnenes danskundskaber er – ligesom deres generelle skoleforudsætninger – meget forskellige fra barn til barn, og det spiller ind på den daglige undervisningssituation. Kan alle børnene følge med i de beskeder, lærerne giver eleverne? Kan de modtage fælles undervisning og på hvilket sprogligt niveau? Kan man have fælles samtaler i klassen? I alle fagene kan børnenes danskundskaber være afgørende for, hvor meget de lærer.

Ifølge en ændring fra september 2006 i den gældende lov, der er en del af vilkårsforbedringer i indkvarteringssystemet på asylcentre, skal asylansøgerbørn tilbydes modersmålsundervisning som en del af skoletilbuddet.^{75, 76} Den overvejende del af de børn, som p.t. bor på asylcent-

---

75. Jf. *Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om undervisning og aktivering mv. asylansøgere m.fl.*: § 6 stk. 3. Der skal udover den i stk. 2 nævnte undervisning så vidt muligt tilbydes modersmålsundervisning og individuelt tilpassede undervisningstilbud. Stk. 2 referer til fagene dansk, engelsk og folkeskolens øvrige fag.

76. På Dansk Røde Kors Asylcentre skal pr. 1. august 2006 tilbydes undervisning på arabisk, bosnisk, serbisk, kroatisk. Fra 1. oktober 2006 skal tillige tilbydes undervisning i romani og albansk. På Brovst og Hanstholm asylcentre startes fra skolestart 2006 et samarbejde om et CD-rom baseret

re, har dog ikke modtaget modersmålsundervisning under deres ophold på asylcentre, da der hidtil kun er tilbudt modersmålsundervisning på et af centrene. På Asylcenter Jelling har to læreruddannede undervisere forestået modersmålsundervisning på arabisk og serbokroatisk 4 timer ugentligt.

Sprogundervisning og særligt modersmålsundervisning er central for skolegangens kvalificering af og fremtidsrettethed for asylansøgerbørn. Modersmålsundervisning kan således forberede børnene til livet tilbage i deres oprindelsesland ved afslag på asyl i Danmark (hvilket er udfaldet på ca. 90 pct. af asylsagerne).⁷⁷

Et generelt vilkår for asylansøgerbørn i forhold til undervisningens kvalificering er, at deres skolegang ikke er formelt kompetencegivende. De skolemæssige færdigheder, børnene måtte vedligeholde og tilegne sig under deres ophold på danske asylcentre, kan således ikke anvendes som formelt adgangskort til hverken danske eller udenlandske skoler, videregående uddannelser eller i arbejdssammenhæng. Dansk Røde Kors har dog oplyst, at de har indført et "diplom" for deltagelse i skolernes undervisning, der gives til børnene, når de forlader skolen, som kompensation for et eksamensbevis.

Klasseniveauer og timeantal

På alle centrene inddeler man eleverne i klasser, som rummer to-tre klassetrin og alderstrin. Det varierer mellem centrene, om man opdeler eleverne i to, tre eller fire klasser. De enkelte klassetrin modtager forskelligt antal undervisningstimer om ugen (se også skema 1, bilag 5). Alle elever modtager undervisning i mellem 20 og 28 timer om ugen.

På Brovst skole er eleverne inddelt i to niveauer, nemlig C1 for 1.-5. klasse (7-11 år) og C2 for 6.-10. klasse (11-17 år). C1 får ugentligt 26 timers undervisning i dansk, matematik og engelsk, og derudover har eleverne timer i andre fag i almindelige folkeskoleklasser. C2 får 28 timers undervisning ugentligt i dansk, matematik og engelsk, og derudover deltager eleverne i Brovst skoles valgfag sammen med skolens øvrige elever.

På skolen i Lynge, Parkskolen på Avnstrup og skolen på Center Kongelunden er eleverne inddelt i tre niveauer:

---

sprogkursus på ca. 100 forskellige sprog ("Language Club program"). Jf. *Implementeringsplan vedr. udmøntning af aktstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet*.
77. Jf. *Forslag til Lov om ændring af udlændingeloven og ægteskabsloven*, af 28. november 2005.

- Niveau 1 (på Kongelunden: A-klassen) for elever i 1.-3. klasse (7-9 år) med 23 timers ugentlig undervisning.
- Niveau 2 (på Kongelunden: B-klassen) for elever i 4.-6. klasse (10-13 år) med 26 timer ugentligt.
- Niveau 3 (på Kongelunden: C-klassen) for elever i 7.-10.klasse (14-16 år) med 28 timer ugentligt.

På skolen på Center Jelling opererer man med en børneskole og en ungeskole. I børneskolen er eleverne inddelt i to niveauer med to klasser på hvert niveau:⁷⁸

- 1.-5.klasse: Grøn klasse (7-9 år) og Turkis klasse (9-11 år) med 23 timers ugentlig undervisning
- 6.-9.klasse: Blå klasse (11-12 år) og Rød klasse (12-16 år) med 26 timers ugentlig undervisning
- Elever på 16-17 år er samlet i ungeskolen med 28 timers ugentlig undervisning.

På Hanstholm skole har man inddelt børnene i 4 niveauer efter fagligt niveau og alder, nemlig B1, B2, B3 og B4. Her får B1 og B2 20 undervisningstimer ugentligt, B3 får 25 timer ugentligt og B4 får 27 timer ugentligt.⁷⁹

Forskellige forhold gør, at undervisningen af asylansøgerbørn kan komme til at mangle kontinuitet. Et forhold er den ofte store spredning mellem eleverne i forhold til faglig formåen og forudsætninger, samt at klasserne er organiseret med en alderspredning på to-tre år. Et andet forhold er den store udskiftning af elever i løbet af et skoleår, fordi børn forlader klassen i forbindelse med flytninger mellem centrene eller hjemsendelser, mens nye elever, der er tilflyttet fra andre centre eller netop er ankommet til landet, starter.

Når nye asylansøgerbørn i den skolepligtige alder (7-16 år) ankommer til Sandholm som det første stoppested for asylansøgere i Danmark, tilbydes de 6 ugers modtagekursus på centerskolen i Lynge. Modtagekurset omfatter dansk, matematik og kreative fag i begrænset omfang (sammenlignet med den senere modtagelsesklasseundervisning),

---

78. Skoleopgørelse fra Jelling pr. 22.02.06.

79. Vi mangler oplysninger om aldersinddelingen på klasser for børn på Hanstholm Asylcenter.

med i alt 20 timer ugentligt. Herefter vil børnene ofte flytte videre til modtagecentret Avnstrup, hvor de kan gå i skole på centrets Parkskole. Herfra vil familierne flytte videre til opholdscentre i Jelling, Center Fasan, Hanstholm Asylcenter eller Brovst Asylcenter, eller hvis familien har særligt omsorgsbehov, kan den visiteres videre til omsorgscenter Kongelunden. På opholdscentre og omsorgscentret vil børnene kunne fortsætte deres skolegang nu med et omfang, der principielt svarer til modtagelsesklasseundervisning. Familier, der får afslag på asylansøgningen, og som ikke frivilligt forlader Danmark, flytter tilbage til Sandholm, hvor børnene igen kan gå på skolen i Lyngø.

De mange skoleskift spiller både ind på børnenes tryghed i skolen – herunder på skolens omsorgsfunktion over for børnene – og på børnenes faglige udvikling. De mange skoleskift gør skolegangen mere turbulent for børnene, og de skal bruge kræfter på at tilpasse sig nye steder, lærere og rutiner, kræfter, som går fra børnenes indlæring af skolefærdigheder, og måske også fra deres sociale engagement i andre børn. Det kan, ifølge skolelærere på centrene, betyde, at børnene ikke får mulighed for den optimale faglige progression og for at komme op på det højeste faglige niveau, dels fordi børnene ved hvert skoleskift skal starte forfra, dels fordi de dygtigste elever bruger en del af deres skoletid på at fungere som hjælpelærere for de mindre dygtige elever.

For børnenes faglige kontinuitet og udvikling spiller det dog positivt ind, at man på centrene i vid udstrækning anvender samme undervisningsmateriale. Dette kan lette børnenes tilpasning til skolens faglige indhold. De mange skoleskift vil dog stadig påvirke børnenes sociale liv i skolen.

BØRNEGENES DELTAGELSE I UNDERVISNINGEN

Børn på asylcentre er, ligesom danske børn, undervisningspligtige.⁸⁰ Børnene har altså pligt til at deltage (eller deres forældre har pligt til at sørge for, at børnene deltager) i undervisning, enten på asylcentre, i folkeskolen, på specialskole eller i hjemmet.

---

80. Jf. § 32 og § 33 i LBK nr. 393 af 26/05/2005.

Asylcentrene meddeler hvert kvartal Udlændingesservice,⁸¹ hvor mange børn der er tilmeldt skoletilbuddet, og hvor mange børn der er tilmeldt uden for centrets regi eller undervises hjemme. Som nævnt er rammen for asylansøgerbørns skoletilbud modtagelsesklasseundervisning. For børn med dansk som andetsprog i folkeskolen skal modtagelsesklasseundervisning tilbydes i en tidsbegrænset periode på max. to år, hvorefter de skal indgå i den almindelige folkeskoleundervisning sammen med andre danske skoleelever. Mange asylansøgerbørn fortsætter i modtagelsesklasseundervisning ud over de to år, grundet at deres ophold på asylcentre strækker sig over mere end to år, men vi har ikke de eksakte tal på, hvor stor en del af børnene dette gælder, og hvor længe de følger modtagelsesklasseundervisningen.

Centerskolerne og asylklasserne på kommunale skoler er præget af stor udskiftning af eleverne hen over et skoleår, og vi har varierende tal for perioden januar til juni 2006.⁸² I bilag 5, skema 2 bringer vi de forskellige tal, vi har fået meddelt, mens vi i dette afsnit tager udgangspunkt i tal fra ultimo april og medio maj 2006.

Det store flertal af børnene i den skolepligtige alder – gennemsnitligt omkring 90 pct. – er tilmeldt skoletilbuddet. Omkring tre fjerdedele af børnene møder dagligt frem til undervisningen.

En mindre del af børnene undervises, som nævnt, i folkeskolens almindelige klasser. Opgjort medio maj 2006 var der 21⁸³ elever fra Røde Kors Asylcentre, der gik i folkeskolen, og opgjort ultimo april 2006 gik 3 elever fra Brovst Asylcenter og Hanstholm Asylcenter i almindelige folkeskoleklasser.

Opgjort medio maj 2006 var der på Røde Kors-centrene i alt 10 børn, som ikke fik et skoletilbud. Der kan være flere forklaringer på, at disse børn på opgørelsestidspunktet ikke modtog et skoletilbud, bl.a. at barnet ikke er startet i skole samme dag, familien ankommer til centeret, flytning mellem centrene, og at barnet ikke er vurderet som moden til at starte i skole.

---

81. Jf. *Kontrakt mellem Udlændingestyrelsen og Dansk Røde Kors Asylafdeling* om indkvartering og underhold af asylansøgere m.fl. af 23. december 2005, bilag 6: Resultat og målemetoder. Vi har indhentet tallene fra de enkelte asylcentre og fra Dansk Røde Kors Asylafdeling.

82. Desuden opgør centrene børnenes skolegang på lidt forskellige måder mht., hvilke kategorier af skoletilbud der slås sammen (fx folkeskoleunderviste børn ekskl./inkl. børn på specialskole (som 'udeunderviste børn')).

83. Inklusive uledsagede, privatindkvarterede asylansøgerbørn og de asylansøgerbørn, der bor i annekser uden for centrene.

Vi har ingen tal for de enkelte elevers forløb på asylcentrenes skoler. Vi kan derfor ikke særskilt belyse spørgsmålet om, hvor længe børnene har modtaget og modtager undervisning på de forskellige center-skoler og kommunale skoler. Vi kan kun henvise til børnenes flerårige ophold på centrene.

Børnenes trivsel i skolen

Af skoleudtalelser fra børnenes journaler,⁸⁴ udarbejdet af børnenes lærere, fremgår det generelt, at børnene klarer sig godt og trives i skolen. Den samme vurdering af børnenes trivsel i skolen blev vi også præsenteret for ved vores møde med skoleledere og lærere. Børnenes fremmøde vurderes i udtalelserne at være meget højt (over 95 pct.), og børnene vurderes generelt at være i stand til at koncentrere sig om skolearbejdet, både ved samarbejde med andre elever og ved selvstændig opgaveløsning. Nogle af børnene klager dog en del over træthed og kan til tider virke triste og bekymrede. De børn, som i journalerne noteres for et ustabil fremmøde, er primært de store børn (15-16 år).

I en brugerundersøgelse om børneundervisningen⁸⁵ belyses børnenes lyst til at gå i skole hver dag. Her mener forældrene, at 87 pct. af børnene altid har lyst til at gå i skole, og at 13 pct. af børnene for det meste har lyst til at gå i skole. Disse tal svarer til, hvad Socialforskningsinstituttet finder i Børneforløbsundersøgelsen i 2004 for danske børn generelt.⁸⁶

Skolernes egne vurderinger af børnenes trivsel i skolen og af børns og forældres tilfredshed med skolen er generelt gode. Under vores besøg på asylcentre fortæller lærere og skoleledere, at de oplever, at børnene generelt virker glade for og synes at sætte stor pris på at komme i skolen. Det kan, som vi tidligere har været inde på, være svært for børnene at få plads til bare at være børn og til alene at være optaget af interesser og kammerater. Ikke mindst pga. af boligforholdene på asylcentre lever børnene på nært hold af deres forældres problemer og påtager sig de familieforpligtelser, som forældrene måske ikke magter selv. I skolen derimod kan børnene få en oplevelse af, at det er dem selv og

---

84. Udtalelserne er fra 2005.

85. *Brugerundersøgelse om børneundervisning*, Dansk Røde Kors Asylafdeling (2000).

86. Else Christensen (2004): *7 års børneliv – velfærd, Sundhed og trivsel hos børn født i 1995*. København: Socialforskningsinstituttet 04:13.

deres egne interesser og færdigheder, der står i centrum. Her kan de få ro til, at tilværelsen handler om andet end at være asylansøger.

På flere af centrene påpeges en tendens til et ustabil fremmøde hos de store elever som et generelt problem.⁸⁷ Skoleledelsen er ikke helt klar over, hvad dette fravær skyldes. For nogle af de store børn har man en formodning om, at de udebliver fra skole for at tage sig af yngre søskende eller forældre, som har det svært.

SAMMENFATNING

Asylskolerne søger at løse deres omsorgsopgaver over for børnene (bl.a. med udgangspunkt i STROF-modellen), og det lykkes i vid udstrækning skolerne at skabe et godt psykisk klima for børnenes indlæring. Dette indtryk er baseret på samtaler med lærere og centerpersonale og på besøg på skoler, hvor vi fornemmede en imødekommende atmosfære.

Børnene kan have det svært, og der kan opstå problemer i forbindelse med skolegangen, både socialt og fagligt. Nogle vanskeligheder handler om børnenes forskellige ikke-sproglige såvel som (dansk-)sproglige forudsætninger for at gå i skole. Andre vanskeligheder kan handle om mange skoleskift og manglende kontinuitet i skoleforløbet. Endelig kan vanskeligheder knytte sig til, hvordan børnenes undervisning støtter dem i deres fremtidige liv.

---

87. *Årsberetning og Status på resultaterne 2005 for Brørst Asylcenter.*

BØRNENES DAGLIGLIV OG FRITIDSAKTIVITETER

I dette kapitel belyses børnenes dagliglivs- og fritidsaktiviteter. Vi redegør for de faste pasnings- og fritidstilbud på centrene for børn i forskellige aldersgrupper, børnenes benyttelse af pasningstilbud og mulighederne for at benytte fritidstilbud uden for centrene. Desuden belyser vi muligheder og rammer for et fritidsliv på centrene, som ikke er organiseret og voksenstyret.

Kapitlet er baseret på kontrakten mellem Udlændingetjeneste og centrene, virksomhedsplaner og årsrapporter fra centrene fra 2005 og 2006, evalueringer og brugerundersøgelser fra pasningstilbud på centrene og tal fra Udlændingetjeneste vedr. børnenes deltagelse i tilbuddene. De ændringer, som har fundet sted i fritidstilbud og aktiviteter for asylansøgerbørnene siden denne undersøgelses opstart, tilføjes i noter undervejs i gennemgangen.⁸⁸

---

88. Bl.a. starter Dansk Røde Kors Asylcentre tilbud op for de 17-21-årige unge, som ikke tidligere særskilt har haft tilbud. Tilbuddene omfatter bl.a. eksterne uddannelsesstilbud, herunder praktikophold, højskoleophold, erhvervsskoler m.m., støtte til lokale fritidsaktiviteter og kontakt til lokale unge samt støtte til samværet med familien. Jf. *Udkast til Standard for indsatsen for de 17-21-årige*, Dansk Røde Kors Asylafdeling.

DE FASTE PASNINGSTILBUD OG TILBUD OM FRITIDSAKTIVITETER

Ifølge operatørkontrakten skal centrene tilbyde børn blandt asylansøgere.⁸⁹

- et legestuetilbud for de 3-6-årige børn
- et fritidstilbud for de 7-16-årige børn.

Voksne asylansøgere kan inddrages i driften af børnetilbuddene som et led i deres aktivering. De kommunale myndigheder fører årligt tilsyn med asylcentrenes børne- og ungetilbud.

LEGESTUE

Legestuetilbuddet for de 3-6-årige skal etableres med minimum 25 faste åbningstimer pr. uge og minimum 800 åbningstimer om året.⁹⁰ Det svarer til halvtidsbørnehave.

Legestueordningens normering er 0,1 fuldtidsansat pr. barn,⁹¹ det vil sige for hver 10 børn er der en voksen fuldtidsansat.

Formålet med legestuetilbuddet er at sikre børnene en struktureret hverdag med kvalificerede pædagogiske tilbud og aktiviteter. Desuden skal legestuetilbuddet tilrettelægges på en sådan måde, at der tages hensyn til den store udskiftning blandt børnene.⁹²

---

89. Kontrakt mellem Udlændingestyrelsen og Dansk Røde Kors Asylafdeling om indkvartering og underhold af asylansøgere m.fl. af 23. december 2005.

90. Jf. Standard for pædagogiske tilbud til børn og unge, Dansk Røde Kors Asylafdeling, 6.10.2005.

91. Opgjort som et gennemsnit for hele året, jf. Kontrakt mellem Udlændingestyrelsen og Dansk Røde Kors Asylafdeling om indkvartering og underhold af asylansøgere m.fl. af 23. december 2005.

92. Som følge af Aktstykke 157 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer i indkvarteringsystemet udbygger man på Dansk Røde Kors Asylcentre legestuetilbuddene til også at omfatte: at der udarbejdes læreplan for legestuerne og at der udarbejdes en udviklingsbeskrivelse for alle børn i legestue. Desuden vil Dansk Røde Kors udbygge legestuetilbuddet, så det også gælder 2-årige børn, og så det udvides fra 25 timer ugentligt til 30 timer ugentligt. Jf. Implementeringsplan vedr. udmontering af aktstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet og Udkast til Standard for børn med særlige behov, Dansk Røde Kors Asylafdeling 26.06.2006.

Legestuetilbud på centrene

Visionerne for børnepasningstilbuddene er generelt at sikre børnene en tryk, udviklende og værdig ventetid med mulighed for en struktureret hverdag med kvalificerede pædagogiske tilbud og aktiviteter. Dette søges opnået gennem legestuerne brug af STROF-modellen, som fokuserer på at skabe genkendelighed og gentagelser i hverdagen for at gøre denne så tryk og rolig som muligt (se kapitel 4). I legestuerne arbejder pædagogerne desuden med, at børnene giver deres oplevelser og erfaringer udtryk og med at anerkende børnenes vrede, sorg eller fortvivelse.⁹³ Der arbejdes med at styrke børnenes fysiske, psykiske, sproglige og sociale udvikling⁹⁴ samt individuelt at træne børnenes finmotoriske evner.⁹⁵

Det sker fx ved hjælp af en fotomappe, hvor fotografier fra børnenes forløb i legestuen samles. Formålet er at støtte børnene i at fastholde deres erindring om livet som asylansøger og flygtning, som de siden kan bearbejde med hjælp fra fotografierne. Pasningstilbuddene igangsætter desuden musik og leg, fx med lokale musikterapeuter, tager ud af centret til seværdigheder i lokalsamfundet, til den lokale gymnastiksal og på besøg i lokale børnehaver, som også besøger asylcentrenes legestuer.

På eller i tilknytning til alle asylcentre er der etableret legestuetilbud. Tilbuddet gælder for 3-6-årige børn, fungerer med faste åbningstider og er bemandet med uddannet pædagogisk personale.

På nogle centre har man desuden organiseret en småbørnslegestue for 0-3-årige. På Omsorgscenter Kongelunden bor der primært børn fra familier, som har et særligt omsorgsbehov.⁹⁶ Her er etableret et dagligt pasningstilbud kl. 9-14 for de 1-3-årige børn, som samtidig fungerer som aflastning af forældrene.⁹⁷ På Center Fasan har man et tilbud til 0-3-årige børn 20 timer ugentligt. På Center Sandholm og Center Avnstrup har man periodisk haft en småbørnslegestue for de 0-3-årige børn.⁹⁸ På de centre, hvor der ikke er pasningstilbud til de 0-3-årige børn, står sociale netværksarbejdere og sundhedsplejerskerne i dagtimerne til rådighed for forældrene i forhold til spørgsmål og bekymringer vedr. de små børn.

---

93. Jf. *Det Pædagogiske Tilsyn, Tilsynsrapport 2005*, Allerød Kommune.

94. Jf. *Virksomhedsplan for Brevst Asylcenter 2006*.

95. Jf. *Virksomhedsplan for Høstholm Asylcenter 2006*.

96. Jf. *Kongelundens omsorgsarbejde*, Dansk Røde Kors, 2005.

97. Jf. *Årsrapport for Dansk Røde Kors 2005*.

98. Jf. *Årsrapport for Dansk Røde Kors 2005*.

Atter andre centre har et legerum for 0-3-årige børn. På Center Sandholm er der etableret et legerum for børn på op til 2 år sammen med deres forældre. Her kan børn og forældre komme og lege med de forskellige materialer og legetøj, som er til rådighed. På Hanstholm Asylcenter afholdes en legestue for 0-3-årige børn ifølge med en forælder to formiddage om ugen.

På alle centrene har man en fast praksis omkring forældresamarbejde, der indebærer en indskrivningssamtale ved barnets opstart i legestuen og en årlig forældrekonsultation.

På de centre, vi har besøgt, har vi fået indtryk af at legestuetilbuddene ligner almindelige danske børnehaver og vuggestuer, dog med den forskel at der i asylcentrenes legestuer er langt færre børn. Vi har oplevet en rolig atmosfære, børn, der leger, taler, tumler og synger med voksne. De legestuetilbud, vi har set, er lokaliseret enten i selvstændige bygninger eller i sammenhængende rum, så legestuen fremstår som en afgrænset enhed. Flere steder er der direkte udgang til en legeplads.

BØRNENES DELTAGELSE I LEGESTUETILBUD

Legestuetilbuddet på asylcentrene er, ligesom skoletilbuddet, relativt velbesøgt af asylcentrenes børn.

Omtrent 90 pct. af alle 3-6-årige børn på centrene er tilmeldt legestuetilbuddet⁹⁹ (se skema 2 i bilag 6). Børnenes fremmøde i legestuen er omtrent 70 pct., dog svinger det en del mellem centrene. Hvor det i Jelling/Thyregod fx er knap 50 pct. af børnene, der møder frem,¹⁰⁰ møder ca. 85 pct. af børnene frem i Center Kongelundens legestue.

Centrenes legestueordninger har i 1. kvartal 2006 generelt flere åbningstimer end det foreskrevne minimum på 800 timer årligt, med et gennemsnit på godt 12 pct. flere åbningstimer for alle centre.¹⁰¹

---

99. I første kvartal af 2006. Se bilag 6. Vi har ingen tal for børnenes deltagelse i legestuetilbuddet på Hanstholm Asylcenter.

100. Som et gennemsnit for 1. kvartal 2006. Se bilag 6.

101. Se bilag 6.

FRITIDSAKTIVITETER PÅ OG UDEN FOR CENTRENE

Asylcentrene skal etablere fritidstilbud for de 7-13-årige børn med åbningstid på minimum 9 timer ugentligt og minimum 400 åbningstimer om året.¹⁰² Tilbuddene skal ifølge operatørkontrakten rumme fritidsaktiviteter under kvalificeret vejledning efter skoletid, det vil sige i eftermiddags- og aften timer. Fritidsaktiviteterne kan fx bestå i undervisnings-, sports- og andre hobbyaktiviteter. Aktiviteterne kan enten afvikles på eller i tilknytning til centrene eller i lokalområdet i samarbejde med lokale ungdomsskoler, klubber og foreninger.¹⁰³

Hvis der er børnegrundlag for det, skal tilbuddene differentieres og målrettes forskellige aldersgrupper.

Formålet med fritidstilbuddene er at sikre børnene kvalificerede pædagogiske tilbud og aktiviteter, der svarer til kommunens tilbud til danske børn om skolefritidsordning, fritidshjem eller ungdomsklub.¹⁰⁴

Fritidstilbuddene kan tilrettelægges, så centrenes beboere inddrages i deres afvikling (som et led i aktivering).

På de fleste centre har man en kombination af fritidstilbud på centret og fritidstilbud i lokalområdet.

På Dansk Røde Kors' centre, herunder på modtage-/udsendelsescentrene Sandholm og Avnstrup, hvor størstedelen af asylansøgerbørnene bor, er tilbuddene organiseret i et fritidstilbud til de 7-13-årige og et klubtilbud for de 14-17-årige (med ugentlig åbningstid på minimum 9 timer og årligt minimum 400 åbningstimer). Dette søger man at kombinere med tilbud i lokalsamfundet.¹⁰⁵ Dansk Røde Kors Asylcentres fritidstilbud er – ligesom børnepasningstilbuddene – samlet på nogle af centrene, således at Center Fasans børn benytter Center Kongelundens

---

102. Som et led i *Aktstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet*, skal fritidstilbudene generelt udvides mht. åbningstid i dag- og aften timerne samt i hele skoleferien. På Brovst Asylcenter og Høstholm tilknyttes alle børn fra alderen 7 år de kommunale SFO-, Fritids- og ungdomsklubtilbud, så det kun er de 0-6-årige børn, der er i pasningstilbud på centrene. Jf. *Implementeringsplan vedr. udmøntning af aktstykke 157 af 1. juni 2006 om vilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet*.

103. *Kontrakt mellem Udlændingestyrelsen og Dansk Røde Kors, Asylafdelingen*, om indkvartering og underhold af asylansøgere m.fl. af 23. december 2005.

104. *Kontrakt mellem Udlændingestyrelsen og Dansk Røde Kors, Asylafdelingen*, om indkvartering og underhold af asylansøgere m.fl. af 23. december 2005.

105. *Standard for pædagogiske tilbud for børn og unge*. Dansk Røde Kors Asylafdeling, 2005.

fritidstilbud, og Center Thyregods børn benytter Center Jelling fritidstilbud. Centrene børn kan dog benytte hvert lokalområdes generelle fritids- og ungdomstilbud og lokale foreninger.

Det er især på de jyske asylcentre, som også er opholdscentre, at børnene tilknyttes lokale fritids- og ungdomstilbud samt lokale foreninger uden for centrene. På både Center Jelling og Center Thyregod organiseres en del fritids- og sportsaktiviteter for beboerne, både børn og voksne, bl.a. i en lokal sportshal. På Center Jelling og Center Thyregod har man derudover kontakt med en lang række lokale fritidsaktiviteter: fodbold, håndbold, svømning, bordtennis og gymnastik (som både børn og voksne kan tilmelde sig).¹⁰⁶

Andre steder er der tale om en organisering af fritidstilbuddene i en fritidsklub på centret for 7-12-årige børn og et klubtilbud uden for centret for de 12-17-årige unge. Dette gælder fx på Brovst Asylcenter.¹⁰⁷ Fritidsklubben for de 7-12-årige på centret har åbent tre ugentlige eftermiddage. En gang om ugen benytter klubben gymnastiksalen på en lokal skole og en gang om måneden er der fællesaktivitet med klubben: fx en udflugt/biografur, en mad-/bageaktivitet eller kreative aktiviteter. En del af de 7-12-årige benytter lokale foreningstilbud, fx sport eller spejder.

Klubtilbuddet til de 12-17-årige asylansøgere i Brovst er det samme som til andre unge i lokalområdet, nemlig at deltage i den ungdomsklub, som Brovst Kommune Ungdomsskole styrer. I denne ungdomsklub er der åbent på hverdagsaftener. Centrene unge kan nogle dage gratis benytte en kommunal ungdomsklub-bus. I ungdomsklubben kan de unge asylansøgere møde andre lokale unge, deltage i klubbens aktiviteter og deltage i et stort udvalg af undervisningstilbud under Brovst Kommune Ungdomsskole.¹⁰⁸ Centrene unge i alderen 12-17 år benytter desuden i stor udstrækning foreningsaktiviteter i lokalområdet.¹⁰⁹

Endelig er der i Hanstholm tale om en organisering i en klub for de yngste skolebørn på 7-9 år, med åbent to eftermiddage om ugen, en Juniorklub for børn på 10-13 år, organiseret i den lokale ungdomsklub uden for centret med åbent fire eftermiddage ugentligt og en Ungdoms-

---

106. Aktivitetsopslag, Center Jelling 2006.

107. Fra august 2006 er alle børn fra 7-16 år integreret i lokale bornepasnings/fritidstilbud; dvs. de 7-9-årige går i den lokale SFO, de 10-13-årige i den lokale fritidsklub og de 14-18-årige i den lokale ungdomsklub. Jf. notat fra Brovst Asylcenter 2006.

108. *Årsberetning og Status på Resultatkrav 2005*, Brovst Asylcenter.

109. Jf. *Virksomhedsplan for Brovst Asylcenter 2006*.

klub for unge mellem 14 og 18 år, to aftener ugentligt.¹¹⁰ Sådan er fritidsaktiviteter organiseret på Hanstholm Asylcenter, hvor børnene også integreres i lokale fritidstilbud.

På næsten alle centrene (dog ikke Hanstholm) foregår der en del aktiviteter for børn og unge, som frivillige arrangerer. Det kan være sportsaktiviteter, indendørs kreative aktiviteter eller fx lektiehjælp.¹¹¹

FRITIDSLIV UDEN VOKSENOPSYN

Som beskrevet i kapitel 3 om boligforhold, er der i hjemmene meget lidt plads for børnene til privatliv, både i form af samvær med kammerater og i form af aktiviteter alene. Det kan derfor være af interesse, om der er etableret rum eller arealer specifikt med henblik på børn.

Udlændingesservice oplyser, at der på centrene er flere fællesrum uden voksenopsyn. Desuden påpeger de, at kun nogle af centrene (Sandholm, Avnstrup og Kongelunden) er døgnbemandede, og at der på de øvrige centre ikke er personale efter sædvanlig arbejdstid og i weekenden. Ligeledes oplyser Udlændingesservice, at der på alle centre er computerlokale, som kan benyttes af beboerne, såvel voksne som børn. Computerrummene vil typisk være beboerstyrede, så man henvender sig til den ansvarlige beboer for at få nøgle og tilladelse til at benytte lokalet.

På Brovst Asylcenter har børnene mulighed for at komme og mødes i centrets aktivitetshus. Børn over ti år har desuden mulighed for at mødes på et lokalt IT-hus.¹¹²

På Center Jelling og Hanstholm Asylcenter er vi oplyst om, at der er et bibliotek med mulighed for boglån nogle timer alle ugens hverdage. Om der her også er læsepladser, har vi igen oplysninger om.

---

110. Jf. *Virksomhedsplan for Hanstholm Asylcenter 2006*.

111. Ifølge *Implementeringsplan vedr. udmontning af aktstykke 157 af 1. juni 2006 om rilkårsforbedringer på indkvarteringsområdet* vil Dansk Røde Kors Asylcentre fra september 2006 udvide sociale aktiviteter for børn til også at omfatte: musikværksted, temadage med afspændingspædagog, rollespil-workshop, hiphopworkshop og ekskursioner. Til de 17-21-årige ansættes en erhvervsvejleder. På Brovst Asylcenter udvides aktiviteterne for børnene med lektiecafe, benyttelse af lokal kunstskele og musikskole, aftaler med Aalborg Tekniske Skole. På Hanstholm Asylcenter udvides aktiviteterne for børnene med lektiecafe, benyttelse af lokal musikskole, projekter med eksterne undervisere, fx naturvejledere og flere ekskursioner.

112. Jf. notat fra Brovst Asylcenter august 2006.

SAMMENFATNING

Asylcentrene har veludbyggede tilbud af dagliglivs- og fritidsaktiviteter til børn, og disse tilbud er p.t. under yderligere udvidelse. I pasningstilbudene søger pædagogisk uddannet personale at tage hånd om børnenes behov for at have samvær og socialt liv sammen med jævnaldrende kammerater og at imødekomme børnenes behov for relationer og kontakt til voksne ud over deres forældre, som måske har det svært.

Centrenes pasnings- og fritidstilbud er alle rettet mod at skabe faste, strukturerede rammer omkring børnenes hverdag ud over at stimulere og aktivere børnene.

På alle asylcentrene søger man at opbygge en god og udbygget kontakt til det lokale fritidsliv for børn og unge, og man medvirker her til at etablere kontakt mellem asylansøgerbørnene og sports-, hobby- og ungdomstilbud for lokale børn og unge. Især på Brovst Asylcenter, Hanstholm Asylcenter og Center Jelling, og hvor børnene (jf. kapitel 6) går i de lokale skoler og deler fag med skolens almindelige elever, og hvor man primært benytter de kommunale fritidsinstitutioner, har asylansøgerbørnene et naturligt socialt samvær og skaber således nemmere kontakt med lokale børn i skolen og i fritidsinstitutionerne, hvilket letter deres adgang til øvrige lokale fritidsaktiviteter.

Også børnenes og de unges pasnings- og fritidstilbud er, ifølge centerpersonale, præget af den store udskiftning i asylcentrenes beboergruppe. Det kontinuerlige "flow" af børn betyder, at man i institutionerne hele tiden må starte "forfra" med at skabe et fællesskab og en rutine omkring dagligdagen, hver gang der kommer og går børn. Børnenes tab af venner skal løbende bearbejdes, og nye børn skal bydes velkommen. Børnene kan på grund af denne omskiftelighed i deres sociale miljø ind i mellem have svært ved at acceptere og knytte sig til nye børn. Det psykologiske og sociale arbejde med de enkelte børn og med børnegruppen som helhed kan i perioder tage ressourcer fra fx ture ud af centret til det omgivende samfund.

BILAG 1

LIVSVILKÅRENE FOR BØRN PÅ ASYLCENTRE (Socialforskningsinstituttet us. 1972)

Oversigt over forhold, der ønskes belyst via eksisterende statistiske data. Udarbejdet d. 24. maj 2006.

Der ønskes to sæt data. Et sæt for børn, der bor på asylcenter sammen med deres forældre, og et sæt for uledsagede flygtningebørn.

For de forhold, hvor der findes svar (eller hvor der eventuelt findes dele af svaret), vil jeg gerne have det relevante statistiske materiale tilsendt.

Listen tager udgangspunkt i projektbeskrivelsen, som den foreligger d. 16. maj 2006, suppleret med ekstra ønsker fra Socialministeriet (dateret 18. maj).

Alle spørgsmål refererer til opgørelser for 2005 (men hvis der anvendes andet tidspunkt, fx nyere tal, bedes det anført, hvornår tallene er fra).

Udlændingestyrelsens svar er angivet med kursiv.

Børn, der bor på asylcenter med deres forældre	Uledsagede flygtningebørn
Opgørelsen af antal børn, opholdssted, varighed mv. pr. 31.12.2005	
Antal børn boende på asylcentre <i>Pr. 1. maj 2006: 586 børn</i>	Antal børn boende på asylcentre <i>Pr. 1. maj 2006: 36</i>
Børnenes alder <i>Se udleverede tabel over indkvarterede børn i centersystemet.</i>	Børnenes alder <i>Se udleverede tabel over indkvarterede børn i centersystemet.</i>
Børnenes nationalitet <i>Se udleverede tabel over indkvarterede børn i centersystemet.</i>	Børnenes nationalitet <i>Se de 20 tilfældigt udvalgte uledsagede børn:</i> <i>Iran: 3</i> <i>Kina: 3</i> <i>Afghanistan: 2</i> <i>Vietnam: 4</i> <i>Guinea: 1</i> <i>Albanien: 3</i> <i>Somalia: 2</i> <i>Uganda: 1</i> <i>Sri Lanka: 1</i>
Hvor længe har barnet boet på asylcenter? <i>Se udleverede tabel over indkvarterede børn i centersystemet.</i>	Hvor længe har barnet boet på asylcenter? <i>Gennemsnittet for de 20 tilfældigt udvalgte uledsagede mindreårige er 7 mdr.</i>
Hvor mange centre har barnet boet på i DK? <i>Dette kan ikke oplyses for alle børn uden en manuel gennemgang af alle familiernes sager</i>	Hvor mange centre har barnet boet på i DK? <i>De uledsagede mindreårige har som overvejende hovedregel kun boet på ét center, nemlig Center Gribskov. Enkelt har ved ankomsten til Danmark også boet på Center Sandholm – evt. fordi der har været tvivl om den pgl.'s alder.</i>
<i>Gennemsnittet for de 20 tilfældigt udvalgte familier er 6.3 flytninger. Det bemærkes, at det er antallet af flytninger, der er opgjort, og ikke antallet af forskellige centre. Antallet af flytninger kan derfor overstige antallet af forskellige centre, f.eks. hvis en familie starter og slutter i Center Sandholm.</i>	
<i>Generelt skal styrelsen bemærke, at antallet af asylansøgere er faldet markant igennem de sidste 5 år. Styrelsen har derfor successivt og i takt med faldet i antallet af asylansøgere måttet tilpasse indkvarteringskapaciteten. Styrelsen har således lukket i alt 45 centre i perioden 2001-2005.</i>	

Dette er baggrunden for, at mange asylansøgere har oplevet at måtte fraflytte et center, der skulle lukke.

Hvilket center bor barnet på?

Se udleverede tabel over indkvarterede børn i centersystemet.

Hvilken fase i asylprocessen er barnet i (dvs. ud fra moderen)?

Dette kan ikke oplyses for alle børn uden en manuel gennemgang af alle familiernes sager

Oplysningerne fra de 20 tilfældigt udvalgte familier viser, at halvdelen af familierne befinder sig i fase 2 og halvdelen i fase 3. Det skal dog bemærkes, at en række af de familier, der p.t. befinder sig i fase 2 tidligere har været i fase 3, men nu har fået udsat deres udrejsefrist – fx fordi de har fået genoptaget deres sag.

Hvor mange familier med børn bor der på hvert enkelt asylcenter?

Der bor børnefamilier på alle centre.

Det vil være uforholdsmæssigt tidskrævende at opgøre det præcise antal børnefamilier for hvert center, og vil i givet fald alene give et øjebliksbillede. Der bør ikke fast et bestemt antal familier på de enkelte centre.

Hvilket center bor barnet på?

Center Gribskov, der er center for uledsagede, mindreårige asylansøgere.

Hvilken fase i asylprocessen er barnet i?

Oplysningerne for de 20 tilfældigt udvalgte børn viser følgende:

Fase 1: 2 børn

Fase 2: 12 børn

Fase 3: 6 børn

Børn, der bor på asylcenter med deres forældre	Uledsagede flygtningebørn
Boligforhold	
<p>Er der regler vedrørende hvor meget plads, der skal være pr. person? <i>Der findes ikke i den danske udlændingelovgivning regler eller standarder for de fysiske boligforhold for asylansøgere mv. Bygningsreglementet og brandregulativer mv. til bygningers konstruktion, materialer, isolering og indretning mv. For dag- og døgninstitutioner gælder endvidere nogle minimumskrav til antallet af kvadrat- og kubikmetre pr. barn. Derudover blev der i 1998 af Sundhedsstyrelsen udsendt en vejledning om bolig-mæssige/hygieniske forhold på asylcentre. Vejledningen er udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for embedslægeinstitutionerne, Dansk Røde Kors, Sundhedsstyrelsen, Udlændingestyrelsen samt Bolig- og Byministeriet. Vejledningen indeholder en række anbefalinger, der så vidt muligt følges af Udlændingestyrelsen ved etablering og indretning af asylcentre. Se nedenfor:</i></p> <p>Antal kvadratmeter pr. person <i>For soverum/beboelsesrum bør gulvarealet være på min. 5 m² pr. person med en loftshøjde på 2,5 m.</i></p> <p>Hvor mange personer pr. værelse? <i>Afhænger af rummets størrelse, familiens størrelse og sammensætning.</i></p> <p>Hvis der ikke er regler, er der så en praksis mht. antal værelser pr. familie? <i>Det er af stor betydning for Udlændingestyrelsen og indkvarteringsoperatørerne, at værelserne er så fleksible som muligt og består af både enmandsværelser, tomandsværelser og flermændsværelser, for på den måde at øge mulighederne for at tage mest muligt hensyn til den enkelte asylansøgers behov og familiens enhed. En lille familie indkvarteres typisk sammen i ét værelse, mens en større familie deles om to eller evt. flere værelser.</i></p> <p><i>I de nye bygninger i Center Sandholm består et hus af to værelser med et badeværelse imellem. Værelserne kan låses af hver for sig, og en familie kan være indkvarteret sammen i huset eller to par eller</i></p>	<p>Er der regler vedrørende hvor meget plads, der skal være pr. person? <i>Der gælder ikke særlige regler for boligforholdene for uledsagede mindreårige asylansøgere.</i></p> <p><i>Dog fastsætter EU's direktiv om minimumsstandarder for modtagelse af asylansøgere i medlemsstaterne (som Danmark ikke er bundet af, men følger), at medlemslandene skal tilpasse den generelle standard for personer med særlige behov, herunder børn.</i></p> <p>Antal kvadratmeter pr. person</p> <p>Hvor mange personer pr. værelse? <i>Se nedenfor.</i></p> <p>Hvis der ikke er regler, er der så en praksis mht. antal børn pr. værelse? <i>To børn deler typisk ét værelse. Enkelte har eget værelse.</i></p> <p><i>Drenge og piger indkvarteres hver for sig.</i></p>

enlige kan dele huset.

Se i øvrigt vedlagte notat af 9. maj 2006 om indkvartering af familier på landets asylcentre.

Hvor mange værelser pr. familie – i praksis?

1-2, jf. ovenfor.

Fysiske og psykiske sundhedsforhold

Samlet antal godkendelser til sundhedsydelse i 2005 fordelt efter kategorier

Er der oplysninger om antal godkendelser pr. barn, i så fald hvor mange børn med godkendelser?

I hvilket omfang er ydelserne blevet brugt (vurderet ud fra afregninger)?

Er der retningslinjer for, hvordan sagerne tages op?

Godkendelse af ydelse til PPR (Pædagogisk psykologisk rådgivning)

Antal børn, der er døgnanbragt uden for familien

Antal børn med forebyggende foranstaltning (Serviceloven § 32)

Samlet antal godkendelser til sundhedsydelse i 2005 fordelt efter kategorier

Er der oplysninger om antal godkendelser pr. barn, i så fald hvor mange børn med godkendelser?

I hvilket omfang er ydelserne blevet brugt (vurderet ud fra afregninger)?

Er der retningslinjer for, hvordan sagerne tages op?

Godkendelse af ydelse til PPR (Pædagogisk psykologisk rådgivning)

Antal børn, der er døgnanbragt uden for centret

Antal børn med forebyggende foranstaltning (Serviceloven § 32)

Sociale relationer

Er der tilbud (og hvor mange), der sigter på at give eller bevare børnenes sociale relationer til andre børn eller til familie på samme center?

Se operatørkontrakterne og operatørernes virksomhedsplaner.

Fritidstilbud og klubber på alle centre både internt og eksternt rettede.

Se også DRK-projekt "Glad sommer" og "Løft i Livskvalitet"

Er der tilbud (og hvor mange), der sigter på at give eller bevare børnenes sociale relationer til andre børn eller til familie udenfor centret?

Se operatørkontrakterne og operatørernes virksomhedsplaner.

Alle operatører samarbejder med lokalsamfundet om fritidsaktiviteter for asylbørnene.

Er der tilbud (og hvor mange), der sigter på at give eller bevare børnenes sociale relationer til andre børn på samme center?

Se operatørkontrakterne og operatørernes virksomhedsplaner.

Er der tilbud (og hvor mange), der sigter på at give eller bevare børnenes sociale relationer til andre børn eller til familie udenfor centret?

Se operatørkontrakterne og operatørernes virksomhedsplaner.

Alle operatører samarbejder med lokalsamfundet om fritidsaktiviteter for asylbørnene.